

**T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK DİLİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

LATİFE TEKİN'İN ROMANLARINDA İSİM CÜMLELERİ

**DANIŞMAN
PROF. DR. AYŞE İLKER**

**HAZIRLAYAN
ESRA ÇİFTÇİ**

**MANİSA
2013**

ÖZET

LATİFE TEKİN'İN ROMANLARINDA İSİM CÜMLELERİ

ÇİFTÇİ, ESRA

Yüksek Lisans Tezi , Yeni Türk Dili Ana Bilim Dalı

Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Ayşe İLKER

Eylül 2013

1980 sonrası ının önemli kalemlerinden Latife Tekin, klasik gerçekçi Türk romanı geleneğinden bütünüyle kopmadan, ona özgün bir biçim ve üslûp kazandırmıştır. Romanlarında imgeye, atasözleri ve deyimlere sıkça yer vermesi Tekin'in üslûbunun gelenekçi yönünü oluşturur.

ının sözlü ve yazılı kaynaklarından yararlanmış olması Tekin'in gelenekten de beslenen bir yazar olduğuna işaretler. O, “büyülü gerçekçilik” kavramını Türk romanına getiren yazardır.

1983 yılında yayımladığı *Sevgili Arsız Ölüm* romanıyla Türk edebiyatına giriş yapan Tekin'in, farklı anlatım teknikleriyle zenginleştirdiği romanları günümüzde birçok okuyucu kitlesinin ilgisini çekmektedir.

1980 sonrası değişen Türkiye şartları, yirminci yüzyıl insanının hayata bakışı ve beklentileri, onun romanlarının genel temasını oluşturur. Bugüne kadar sekiz roman, bir deneme ve bir senaryo bir de anı-öykü yayımlamıştır.

“*Latife Tekin'in Romanlarında İsim Cümleleri*” adlı yüksek lisans tezimiz, Yeni Türk Dili alanında yapılan çalışmalara bir katkı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Latife Tekin, modern Türk romanı, büyümlü gerçekçilik, isim cümlesi

ABSTRACT

NOUN CLAUSES IN LATİFE TEKİN'S NOVELS

ÇİFTÇİ, ESRA

MA THESIS SUBMITTED TO PROF. DR. AYŞE İLKER
THE DEPARTMENT OF MODERN TURKISH LITERATURE

September 2013

One of the most influential writers of Post-1980 Turkey, Latife Tekin, has introduced an original form and style to the Turkish Novel without breaking away from the traditional genre. She is the first author to introduce magic realism to the Turkish novel. The fact that magic realism in her novels is drawn from the Anatolian folklore and traditions, her use of imagery, proverbs and idioms is proof that she has remained loyal to the tradition.

Her first novel, *Sevgili Arsız Ölüm (Dear Shameless Death)* was published in 1983 and became instantaneously famous. Her use of various narrative techniques has enriched her style and made her a renowned writer in the Turkish reading public. Her novels have been translated into many languages.

The socio-political changes in Turkey after the 1980s, the expectations of the individual from life at the end of the twentieth century are the main themes of her novels. She has eight novels, an essay, a scenario and a memoir-short story published to date.

This thesis entitled “*Noun Clauses in Latife Tekin's Novels*” aims at making a contribution to the studies in the field of Modern Turkish Literature.

KEYWORDS: Latife Tekin, Modern Turkish Novel, magic realism, noun clauses

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “*Latife Tekin’in Romanlarında İsim Cümleleri*” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

12.09.2013

ESRA ÇİFTÇİ

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 12.09.2013 tarih ve 22/4 sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Lisans Üstü öğretim Yönetmeliği'nin 24. Maddesi gereğince Enstitümüz Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yeni Türk Dili Yüksek Lisans Programı öğrencisi Esra ÇİFTÇİ'nin "Latife Tekin'in Romanlarında İsim Cümleleri" konulu tezi incelenmiş ve aday 23.09.2013 tarihinde saat 11:00'de jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 90 dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna

OY BİRLİĞİ

DÜZELTME yapılmasına

*

OY ÇOKLUĞU

RED edilmesine

**

ile karar verilmiştir.

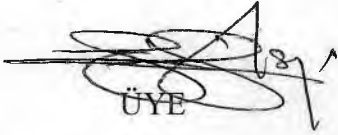
* Bu halde adaya 3 ay süre verilir.

** Bu halde adayın kaydı silinir.

BAŞKAN

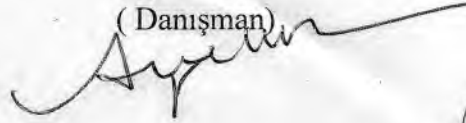
Prof. Dr. Ayşe İLKER

(Danışman)

ÜYE

Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN

ÜYE

Doç. Dr. Ferhat KARABULUT

Evet Hayır

*** Tez, burs, ödül veya Teşvik prog. (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir

Tez, mutlaka basılmalıdır

Tez, mevcut haliyle basılmalıdır

Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır.

Tez, basımı gereksizdir.

SÖZ BAŞI

Tekin'in romanlarını, çalışmamızın kaynağı seçmemizde Tekin'in biçim, dil ve üsluptaki yenilikleri etkili olmuştur.

Üniversitelerimizin ilgili bölümlerinde yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri, daha çok Latife Tekin'in eserleri, edebî kişiliği üzerinedir.

Çalışmamız, Yeni Türk Dili alanına dahil bir gramer çalışmasıdır. Çalışmamıza kadar Türkiye'de Latife Tekin'in eserleri üzerinde bir gramer çalışması yapılmamıştır.

Giriş bölümünde Tekin'in yaşamından, Türk edebiyatına katkılarından söz ederek sekiz romanının özetine yer verildi. Modern dilbilimin doğuşu, dilbilim kuramları, sözdizimi çalışmaları, dilcilerin isim cümlesiyle ilgili görüşleri de giriş bölümünün diğer başlıklarını oluşturmaktadır. İnceleme bölümünü, Tekin'in romanlarında geçen isim cümlelerinin tasnifine yer verildi. Romanlarda geçen isim cümlelerini tasnif etmemizde Cengiz ALYILMAZ'ın "*Orhun Yazıtlarının Söz Dizimi*" adlı doktora tezi bize önemli bir kaynak olmuştur. Çalışmamızın değerlendirme ve sonuç bölümünde ise inceleme bölümünde elde ettiğimiz sonuçlar genel olarak değerlendirilmiş, sayısal veriler tablolara dönüştürülmüştür.

Tezimize kaynak olan romanların isimleri kısaltılarak verilmiş olup ilgili kısaltmalar tezin başında alfabetik olarak yazılmıştır.

Öğrenmenin ve bilmenin değerini, sürekliliğini bana öğreten, bu değerleri yaşamına nakşetmiş tez danışmanım Prof. Dr. Ayşe İLKER'e, özgün değerlendirmeleriyle dile ait kavramlara bakışımı zenginleştiren Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN'e, ilmî çalışmalarda kaynakların önemini bana farkettilen, bu kaynakların yer aldığı zengin kitaplığını derslerinde bizimle paylaşan Prof. Dr. Zeki KAYMAZ'a teşekkür ederim.

Çalışmamı Türklük Bilgisi'ne emeği geçmiş, yolumuza ışık tutan bilim adamlarının aziz ruhlarına ithaf ediyorum.

ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Latife Tekin ile ilgili kitaplar, makaleler, söyleşiler, televizyon programları, gazete yazıları, doktora ve yüksek lisans tezleri bir araya getirilip zengin bir kaynak elde edildi.

Noam Chomsky'nin üretimsel dönüşümlü dilbilim yöntemi, yapısalcıların cümleye bakışı ilgili kaynaklardan okundu. Türkçenin sözdizimi üzerine yazılmış makale, tez ve kitaplar karşılaştırmalı olarak incelendi.

Chomsky'nin üretimsel dilbilim kuramını uygulamaya geçiren ve Türkçedeki çekirdek cümle yapılarını ortaya koyan Cengiz ALYILMAZ'ın *Orhun Yazıtlarında Sözdizimi* adlı doktora tezi kaynak olmuştur.

Aşk İşaretleri, Buzdan Kılıçlar, Berci Kristin Çöp Masalları, Gece Dersleri, Muinar, Ormanda Ölüm Yokmuş, Sevgili Arsız Ölüm, Unutma Bahçesi romanları okunup romanlarda geçen isim cümleleri fişlendi. Her sınıflandırmaya ait hüküm ve açıklama cümleleri yazıldı.

On yedi ana başlık ve alt başlıklardan oluşan sınıflandırmalarla ilgili sayısal veriler elde edilip tabloya dönüştürüldü. Hazırlanan tablolarla her sınıflamada kaç cümle olduğu, çoğunlukla ne tür isim cümlelerinin kullanıldığı belirlendi. İsim cümlelerinin hangi zaman ve şahıslarla çekimlendiği tespit edildi.

Çalışmamızın sonuç ve değerlendirme bölümünde ise Tekin'in romanlarındaki isim cümlelerine ait genel tabloya da bakılarak isim cümlelerinin Latife Tekin'in üslûbundaki yeri değerlendirildi.

KISALTMALAR

AI : Aşk İşaretleri

BK : Buzdan Kılıçlar

BKÇM : Berci Kristin Çöp Masalları

GD : Gece Dersleri

M : Muinar

OÖY : Ormanda Ölüm Yokmuş

SAÖ : Sevgili Arsız Ölüm

TDK: Türk Dil Kurumu

TKAE: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü

UB : Unutma Bahçesi

İÇİNDEKİLER

0.GİRİŞ	1
0.1. LATİFE TEKİN'İN YAŞAMI, TÜRK EDEBİYATINDAKİ YERİ VE SANAT ANLAYIŞI.....	1
0.1.1. LATİFE TEKİN'İN ESERLERİ.....	3
0.1.2. LATİFE TEKİN'İN ROMANLARI.....	4
0.1.2.1. Sevgili Arsız Ölüm.....	4
0.1.2.2. Berci Kristin Çöp Masalları.....	8
0.1.2.3. Gece Dersleri.....	9
0.1.2.4. Buzdan Kılıçlar.....	10
0.1.2.5. Aşk İşaretleri.....	11
0.1.2.6. Ormanda Ölüm Yokmuş.....	13
0.1.2.7. Unutma Bahçesi.....	14
0.1.2.8. Muinar.....	16
0.2. MODERN DİLBİLİMİN DOĞUŞU, DİLBİLİM KURAMLARI, SÖZDİZİMİ ÇALIŞMALARI.....	19
0.3. DİLCİLERİN İSİM CÜMLESİYLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ.....	21
1. İNCELEME	23
1.1. LATİFE TEKİN'İN ROMANLARINDA İSİM CÜMLELERİ.....	23
1.1.2. YÜKLEMİN ÖZEL AD OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ.....	23
1.1.2.1. Yüklemi Yer Adı Olan İsim Cümleleri.....	23
1.1.2.1.1. Yer Adı+ “+de” (bulunma hâli eki) + Ek fiil İle Kurulan İsim Cümleleri...23	
1.1.2.2. Yüklemi Kişi Adı Olan İsim Cümleleri.....	23
1.1.2.2.1. Kişi adı + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	23
1.1.3. YÜKLEMİN CİNS ADI OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ.....	24
1.1.3.1. Cins Adı + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	24
1.1.4. YÜKLEMİN SIFAT OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ.....	25
1.1.4.1. Niteleme Sıfatı + İsim + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	25
1.1.4.2. Niteleme Sıfatı + Belirsizlik Sıfatı + İsim + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	25
1.1.4.3. Asıl sayı sıfatı + İsim + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	25

1.1.4.4. Sıra Sayı Sıfatı + İsim + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	26
1.1.4.5. İşaret Sıfatı + İsim + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	27
1.1.4.6. Belirsizlik Sıfatı + İsim + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	27
1.1.4.7. İşaret Sıfatı + Niteleme Sıfatı + İsim + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	27
1.1.4.8. Niteleme Sıfatı + Sayı Sıfatı + İsim + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	27
1.1.4.9. Soru Sıfatı + İsim + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	27
1.1.5. YÜKLEMİN ZAMİR OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ.....	28
1.1.5.1. Yüklemin Kişi Zamiri Olduğu İsim Cümleleri.....	28
1.1.5.1.1. Dönüşlülük Zamiri + İlgi Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	28
1.1.5.1.2. Kişi Zamiri + Ek - fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	28
1.1.5.2. Yüklemin İşaret Zamiri Olduğu İsim Cümleleri.....	28
1.1.5.2.1. İşaret Zamiri + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	28
1.1.5.2.2. İşaret zamiri + Ayrılma Hâli Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	29
1.1.5.3. Yüklemin Belirsizlik Zamiri Olduğu İsim Cümleleri.....	29
1.1.5.3.1. Belirsizlik Zamiri + Yönelme Hâli Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	29
1.1.6. YÜKLEMİN ZARF OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ.....	29
1.1.6.1. Yer Zarfı + Bulunma Hâli Eki + Ek-fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	29
1.1.7. YÜKLEMİN İSİM UNSURU DÜŞMÜŞ SIFAT OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ.....	30
1.1.7.1. Birleşik Yapıdaki Sıfat + θ + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	30
1.1.7.2. -sIz Yapım Ekiyle Yapılmış Olan Sıfat + θ + Ek- fiil İle Kurulmuş Olan İsim Cümleleri.....	30
1.1.7.3. - II Yapım Ekiyle Yapılmış Sıfat + θ + Ek- fiil İle Kurulmuş Olan İsim Cümleleri.....	31
1.1.7.4. Belirsizlik Sıfatı + θ + Ek- fiil ile kurulan isim cümleleri.....	31
1.1.7.5. Sayı Sıfatı + θ + Ek- fiil Kurulan İsim Cümleleri.....	31
1.1.7.6. Niteleme Sıfatı+ θ + Ek- fiil Kurulan İsim Cümleleri.....	32
1.1.8. YÜKLEMİN BELİRTİLİ İSİM TAMLAMASI OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ.....	33

1.1.8.1. Belirten İsim + Belirten Eki + Belirtilen İsim + Belirtilen Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	33
1.1.8.2. Belirten İsim + Belirten Eki + Sıfat + Belirtilen İsim + Belirtilen Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	34
1.1.8.3. Belirten İsim + Belirten İsim + Belirten Eki + Belirtilen İsim + Belirtilen Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	34
1.1.8.4. Sıfat + belirten isim + belirten eki + belirtilen isim + belirtilen eki + ek fiil ile kurulan isim cümleleri	
1.1.8.5. Belirten isim + Belirten Eki + Belirten İsim + Belirten Eki + Belirtilen İsim + Belirtilen Eki + Ek- fiil ile Kurulan İsim Cümleleri.....	35
1.1.8.6. θ + Belirtilen İsim + Belirtilen Eki + ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	35
1.1.8.7. Sıfat + Belirten İsim+ Belirten Eki + Sıfat + Belirten İsim + Belirten Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	35
1.1.8.8. Belirten İsim + Belirten Eki + Sıfat + Belirten İsim + Belirten Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	35
1.1.8.9. Özel İsim + Belirten Eki + Belirten İsim + Belirten Eki + Belirtilen İsim + Belirtilen Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	35
1.1.9. YÜKLEMİN BELİRTİSİZ İSİM TAMLAMASI OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ.....	36
1.1.9.1. Belirten İsim + Belirtilen İsim + Belirten Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	36
1.1.9.2. Sıfat + Belirten İsim + Belirtilen İsim + Belirtilen Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	36
1.1.9.3. İsim- fiil + Belirtilen İsim + Belirtilen Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	37
1.1.9.4. Özel İsim + Belirtilen İsim + Belirten Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	37
1.1.10. SORU ŞEKLİNDEKİ İSİM CÜMLELERİ.....	37
1.1.10.1. Soru Zarfı + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	37
1.1.10.2. Soru Zamiri + Ek- fiil ile Kurulan İsim Cümleleri.....	37
1.1.10.3. İsim + Ek- fiil + ‘mı’ Soru Edatı İle Kurulan İsim Cümleleri.....	38
1.1.11. YÜKLEMİN SIFAT-FİİL VE İSİM-FİİL OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ.....	39

1.1.11.1. Sıfat-fiil + İsim + Ek fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	39
1.1.11.1.1. “-me” isim-fiil Ekiyle Yapılmış Olan İsim- fiil + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	39
1.1.11.1.2. -mek İsim-fiil Ekiyle Yapılmış Olan İsim- fiil + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	40
1.1.12. YÜKLEMİ “var” + EK- FİİL İLE KURULAN İSİM CÜMLELERİ.....	40
1.1.13. YÜKLEMİN EDAT + EK FİİL İLE KURULDUĞU İSİM CÜMLELERİ.....	42
1.1.14. BİLDİRME EKİNİN DÜŞTÜĞÜ İSİM CÜMLELERİ.....	43
1.1.15. ÇOK YÜKLEMLİ CÜMLELER.....	44
1.1.16. DEVRİK CÜMLELER.....	46
1.1.17. YOKLUK ŞEKİLLERİYLE KURULMUŞ İSİM CÜMLELERİ.....	48
1.1.17.1. “Yok”+ Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	49
1.1.17.2. “Değil” + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	50
2. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	52
2.1.TABLOLAR.....	53
2.1.1. Yüklemın Özel Ve Cins Ad Olduğu İsim Cümleleri Tablosu.....	53
2.1.2. Yüklemın Sıfat Olduğu İsim Cümleleri Tablosu.....	54
2.1.3. Yüklemın Zamir Olduğu İsim Cümleleri Tablosu.....	56
2.1.4. Yüklemın İsim Unsuru Düşmüş Sıfat Olduğu İsim Cümleleri Tablosu.....	57
2.1.5. Yüklemın Belirtili İsim Tamlaması Olduğu İsim Cümleleri Tablosu.....	59
2.1.6. Yüklemın Belirtisiz İsim Tamlaması Olduğu İsim Cümleleri Tablosu.....	61
2.1.7. Soru Şeklindeki İsim Cümleleri Tablosu.....	63
2.1.8. Yüklemın Sıfat-Fiil Ve İsim-Fiil Olduğu İsim Cümleleri Tablosu.....	64
2.1.9. Yüklemi “Var” + Ek-Fiil İle Kurulan İsim Cümleleri Tablosu.....	65
2.1.10. Yüklemın Edat + Ek-Fiil İle Kurulduğu İsim Cümleleri Tablosu.....	66
2.1.11. Bildirme Ekinin Düştüğu İsim Cümleleri Tablosu.....	67
2.1.12. Çok Yüklemli Cümleler Tablosu.....	67
2.1.13. Devrik Cümleler Tablosu.....	68
2.1.14. Yokluk Şekilleriyle Kurulmuş İsim Cümleleri Tablosu.....	69
2.1.14.1. “Yok”+ Ek- Fiil İle Kurulan İsim Cümleleri Tablosu.....	69
2.1.14.2. “Değil” + Ek- Fiil İle Kurulan İsim Cümleleri.....	70
KAYNAKLAR.....	71

0.GİRİŞ

0.1. LATİFE TEKİN'İN HAYATI, TÜRK EDEBİYATINDAKİ YERİ VE SANAT ANLAYIŞI

Latife Tekin'in hayatı değişik kaynaklarda anlatılmıştır. Bunlardan Pelin Özer'in yazdığı *Latife Tekin Kitabı* adlı kitap, Tekin'in hayatını ayrıntılı biçimde ele almıştır. Özer, kitabında onun doğumuyla ilgili olarak “*Latife Tekin, 31 Aralık 1957 gecesi Kayseri'nin Bünyan ilçesine bağlı Karacefenk köyünde dünyaya gelir. Annesi Hatice Hanım, Şanlıurfa'da doğup büyümüş, evlendikten sonra Karacefenk'e gelmiştir*” bilgilerini vermektedir (Özer, 2005, 4) .

Dokuz yaşında, ailesiyle köyden ayrılarak İstanbul'a göç etmek zorunda kalmıştır. Söyleşisinde o günlerden “*Dokuz yaşındaydım. (...) kente ilişkin hiçbir şey bilmiyordum. Beşiktaş'ta okula başladım. Çevremdeki çocuklarla aramda giyim ve dilden, davranışlarım tümüne kadar büyük bir farklılık vardı. Ben yalnızca yoksul ailelerin çocuklarıyla ilişki kurabiliyordum; öteki çocuklar beni dışlıyorlardı. Bu durum müthiş omuruma dokunuyordu. Kenti kavrayabilmek için yoğun bir çabaya girdim. Büyük bir dikkatle her şeyi gözlemliyor, öğrenmeye çalışıyordum*” diye bahseder (Özer, 2005: 23) .

1974 yılında Beşiktaş Kız Lisesinden mezun olan Tekin, 17-18 yaşından itibaren kadın hareketinin içinde yer almıştır. İşçi örgütlenmelerinde aktif rol oynamıştır. 12 Eylül öncesinde başlayan siyasî çalışmalarını sonrasında da sürdürmüştür. İlerici Kadınlar Derneğinin yöneticiliğini üstlenmiştir. Polisten kaçarak ve saklanarak geçirdiği bir dönem de olmuştur. Yaşadığı sıkıntıyı “*Korkularla dolu bir zaman geçirdim. Psikoz sınırına doğru gittiğim günlerdi. Hırçınlaşmıştım, arkadaşlarımın bile uzağına çekilme isteği vardı*” cümleleriyle ifade etmiştir (Özer, 2005:35) .

Gümüşlük Akademisi Vakfı tarafından bir sempozyum daveti sonrası akademinin gerçekleştireceği projelerden birinin sorumluluğunu üstlenmiştir. 1977 yılından beri de Bodrum-Gümüşlük'te, Gümüşlük Vakfı arazisi içindeki evinde yaşayan Tekin, akademinin de edebiyat atölyesinin de sorumlusudur. İstanbuldaki gürültü ve kirlenmenin kendisine kötü gelmeye başlamasının ardından böyle bir karar almıştır (Atik , 2012: 33) .

İlk romanı *Sevgili Arsız Ölüm*, çocukluğundan ve gençlik yıllarından izler taşır. Çocukluğu annesinin, babasının ve komşularının anlattığı cin ve peri masallarıyla geçmiştir. Okul kütüphanesindeki masal kitaplarını okumuştur. Çocukluk döneminde başlayan masal merakı ileri yaşlarda da devam etmiştir. *Sevgili Arsız Ölüm* romanını yazdığı dönemde de Türk masallarını okuduğunu söyleşilerinde dile getirmiştir. Dede Korkut, Evliya Çelebi ve Türk halk hikayeleriyle de ilgilenmiştir. Babasının anlattığı bütün hikayeleri, masalları, oyun türkülerini de bir bir yazıya geçirmiştir (Atik , 2012: 35).

Folklorik malzemeleri yeni tekniklerle birleştiren Tekin, Attila İlhan'ın da takdirini kazanmıştır. İlhan, “Latife kızım” diye başlayan bir mektup da yazmıştır (İlhan, 1984: 80).

Yazar olmasında babasının büyük etkisi vardır. Bu etkiyle ilgili “*Ruhum babama benzer, hep öyle hissederim. Hikayelerin çoğunu annemden almışumdur; ama beni yazar yapan şeyi babama borçluyum. İstanbul'a geldiğimiz ilk yıllar, zorlandığımız dönemde, babam bence harika biçimde direndi. Beni çok etkilemiştir bu. Dünyevi bir adam değildi benim babam. Hayalperestti, zihni yukarılarda uçardı*” bilgilerini vermiştir (Özer, 2005 : 43).

Diline ailesinin etkisi sorulduğunda “*Annem kırık bir Türkçe 'yle konuşurdu, kendi dilinde sayıklar, tekerlemeler, türküler söylerdi, ne yazık ki onun bildiği dilleri öğrenemedim ben, babamın diliyle yazdığım doğru, evimizde konuşulan dil onun diliydi çünkü, babam geçmişten bugüne bozulmadan taşınmış, duru bir Türkçe 'yle konuşurdu, nerdeyse Göktürkçeyle...Yazma sürecinde geri dönüp seyretmeye koyulduğum dil, babamın diliydi, çok eski masalların, destanların kaynağına inmeme sağlayan uzak Asya Türkçesi*” cevabını vermiştir (http://www.tiyatro.net/roportaj/37/latife_tekin.html).

Sevim Burak, A.Hamdi Tanpınar, Oğuz Atay, Ahmet Altan, Murathan Mungan, Orhan Pamuk, Leyla Erbil, Yaşar Kemal, Nurdan Gürbilek sevdiği Türk yazarlardır. Şiirde ise, İkinci Yeni şairlerinden İlhan Berk, Edip Cansever, Cemal Süreya, Turgut Uyar sevdiği şairlerdir. Rus yazar Dostoyevskinin eserleri, kendisini kötü hissettiğinde okuduğu, merhamet duygusunu öne çıkarttığı için gençliğinden beri okumaktan keyif aldığı, başucu kitaplarıdır (Atik , 2012: 37).

Berna Moran, Tekin'in ina etkisini “*1980lerde klasik gerçekçi Türk romanı geleneğinin sınırlarını aşarak yeni bir roman türü arayan akımı başlatanların arasında*

yerini almış (olarak) edebiyatımıza taze bir hava kazandırmak'' olarak açıklamıştır (Moran, 1994: 91) .

Dönemin siyasi ortamı Tekin'i yazmaya zorlamıştır. Neden yazar olduğunu Özer ile söyleşisinde ''Yazıyı referans olarak yazmaya başlamış biri değilim. Yazmanın, yazanı iyileştiren bir etkisi olduğunu yaşayarak öğrendim.(...) Ben gerçekten de çaresizlikten yazar oldum.(...) 12 Eylül'ün şiddetini bertaraf edip parçalanmamak için benim de o şiddette bir şey yapmam gerekiyordu. O koşullarda elimi uzatabileceğim tek şey kağıt ve kalem'' diye açıklar (Özer, 2005 : 21) .

Emre Kongar da internet sitesinde Tekin'in yazarlığından övgüyle bahseder. Tekin için ''Çok önemli bir edebiyatçı. Türkiyenin toplumsal sorunlarıyla, sınıfsal çelişkileriyle, insanoğlumun evrensel sorunlarını ve çelişkilerini birbirine koşturarak irdeleyen mükemmel bir çözümleyici, birir üslûp ustası. Kendini, sadece düşünceleriyle değil, eylemleriyle ve yaşamıyla topluma, edebiyata adanmış bir yazar. Edebiyat gündeminin başına oturtulan pek çok yazardan kat be kat daha iyi'' ifadelerini kullanır (http://www.kongar.org/medyanotu/512_Berci_Kristin-Muinar.php) .

0.1.1. LATİFE TEKİN'İN ESERLERİ

İlk romanı *Sevgili Arsız Ölüm* 1983 yılında yayımlayan Tekin, 1984 yılında *Berci Kristin Çöp Masalları* romanını, 1986 yılında *Gece Dersleri* romanını, 1989 yılında *Buzdan Kılıçlar* romanını, 1995 yılında *Aşk İşaretleri* romanını, 2001 yılında *Ormanda Ölüm Yokmuş* romanını, 2004 yılında *Unutma Bahçesi* romanını, 2006 yılında da *Muinar* romanını yayımlanmıştır.

Tekin, *Unutma Bahçesi* romanıyla 2006 yılında Türkiye Gazeteciler Cemiyetinin verdiği Sedat Simavi Ödülünü kazanmıştır. Tekin'in romanları, İtalyancaya, Farsçaya, Rusçaya, İngilizceye çevrilmiştir.

Romanlarının yanı sıra 2009 yılında yayımladığı *Rüyalar ve uyanışlar Defteri* adlı bir denemesi, 1997 yılında yayımladığı *Gümüşlük Akademisi* anı-öykü özelliği taşıyan bir eseri vardır.

0.1.2. LATİFE TEKİN'İN ROMANLARI

0.1.2.1. SEVGİLİ ARSIZ ÖLÜM

Romanın ilk bölümünü Aktaş ailesinin büyük şehre göçünden önceki yaşamları oluşturur.

Huvat, arada bir köyüne gelir, her gelişinde de köyüne yeni eşyalar getirir. Bir gün köye mavi bir otobüsle gider. Otobüs, köylülerin gördüğü ilk taşıttır. Köylüler, başlangıçta yadırgadıkları otobüse çabuk alışır.

Atiye ile köye gitmesiyle köyde dedikodular başlar. Köy kadınları, Atiye'yi uğursuz ve cinli sayıp ahıra kapatırlar. Dokuz ay sonra bir kız çocuğu doğuran Atiye ahırdan çıkartılıp evin tandır odasına taşınır. Çocuğa Huvat'ın annesinin adı olan Nuğber adı konur. Bir süre sonra büyük oğul Halit, ortanca oğul Seyit, küçük kız Dirmit ve en küçük oğul Mahmut dünyaya gelirler.

Cinci Mehmet, köyde Aktaş çiftinin ikinci çocukları Dirmit'in dünyaya gelmesinden önce doğacak çocuğun cinli olacağına dair söylenti çıkarır.

Atiye zamanla köy yaşamına uyum sağlar. Eşinin şehirden getirdiği dikiş makinasıyla dikiş diker. Çerçiye getirttiği şırıngayla köylülere iğne yapmaya başlar. Köyde “İğneci Atiye Hanım” diye anılır.

Huvat, köyün isminin değiştirilmesi ister ve köyün adı “atom” olsun der. Köylüler bu isme sıcak bakmazlar, köyün adı Akçalı olarak değiştirilir.

Huvat, göç öncesi oğulları Halit ve Seyit ile şehre gidip gelir. Anne Atiye, bu süre içinde köyde birçok işle tek başına uğraşır, zorluklarla mücadele eder.

Büyük oğul Halit, Sose-Rızgo çiftinin kızı Zekiye ile evlendirilir. Düğünlerinin yapıldığı gecenin sabahında Halit'in “erkekliğinin bağlanmış olduğu” söylentisi çıkar. Annesi Atiye, oğlunun erkekliğini bağlayan kırmızın ipin bir köy kuyuda olduğunu rüyada görmesi üzerine Dirmit, beline bir ip bağlanarak kuyuya indirilir. Dirmit kırmızı ipi bulur, korku hastalığına tutulur.

Köye yeni bir öğretmen gelmesiyle Dirmit okula başlar. Köyde Dirmit'ten başka okula giden kız çocuğu yoktur. Köyde öğretmenin komünist olduğu söylentisi çıkınca öğretmen çocuklara karne vermeden köyü terk eder.

Dirmit çocukluğunun en güzel günlerini köyde geçirir. Bitkilerle, hayvanlarla, karla ve rüzgârla konuşur. Toprak yemekten annesinin zoruyla vazgeçer. Arkadaşı

Elmas ile görüşmesinin yasaklanması üzerine bahçedeki tulumba ile arkadaşlık etmeye başlar. Köydeki çocuklar Dirmit'i döverler.

Keşli Rifat'ın oğluyla görülen Dirmit, annesinden bir kış dışarıya çıkmama cezası alır. Ceza sonrası Dirmit hastalanır.

Huvat, köydeki geçim zorluklarını ve kızı Dirmit'in köyde dışlanması sebep göstererek evini büyük şehre taşır. Aktaş ailesi, büyük şehirde Akçalı köyünden göçenlerin oturduğu bir mahalleye yerleşir.

Romanın ikinci bölümü, baba Huvat Aktaş, eşi Atiye ve beş çocuğu Nuğber, Halit, Seyit, Dirmit, Mahmut ile Alacüvek Köyünden büyük şehre göçüyle başlar.

Bu göç, en çok Dirmit'i üzer. Yeni okuluna uyum sağlayamaz. Ailede geçim zorlukları başlar. İşsiz kalan baba, iş teklif mektuplarını kızı Dirmit'e yazdırır.

Huvat, sakal uzatıp hoca olur. Eşi Atiye ile kızı Nuğber'in başlarını örtmesini ister. Halit de babasının yolundan gider. Sakalını uzatır, şalvar giyer, namaza başlar, kız kardeşleriyle bile tokalaşmaz. Mahmut ise saçlarını uzatır, gitar çalmaya başlar. Halit Mahmut'un gitarını parçalar.

Gelinleri Zekiye'nin çocukları hastalanıp ölür. Ailenin geçimini üstlenen ortanca oğul Seyit de hastalanıp çalışamaz olur. Haraç alarak para kazanmaya başlar. Annesi Atiyenin hastalanması üzerine bu işten vazgeçerek eski işine döner. Bacağından vurulunca çalışamaz olur.

İlk zamanki uyum zorluğunu atlatan Dirmit, okulda başarılı bir öğrenci olur. Büyük şehirdeki Akçalılar arasında akıyla tanınır, çalışkanlığıyla takdir görür. Şiirler yazar, sürekli radyo dinler, çamurla uğraşır. Şiirlerini Halit'in yırtmasıyla Dirmit isyan eder. Sokak hareketine katılır. Kendini aile bireylerine yabancı hisseder. Yedi gün aile içinde konuşmama cezası alır. Bunun üzerine aile bireylerine bir mektup yazar. Parktaki kuşkuotuyla konuşur.

Aile içinde yaşanan zorluklar Atiyenin hastalığını artırır. Kalbinde, rahminde ve karaciğerinde hastalıklar çıkar. Kimse Atiyenin hastalığına inanmaz. Kızı Nuğber'in nişanlısının huylarını eşi Huvat'ın huylarına benzeten Atiye, kızının mutsuz olacağını düşünür. Buna rağmen Nuğber evlenir. Atiye ölmek üzere olduğunu sezmeye başlar. Çocuklarını istediği gibi yetiştirememenin üzüntüsü içindedir. Öldükten sonra sorgulamada Allah'a ne cevap vereceğinin kaygısını duyar. Yaşamına rüyalarıyla yön verir, Hızır Aleyhisselam ile konuşur.

Atik, “*Hızır Aleyhisselam, Atiyenin hurâfelerle dolu yaşantısını temsil etmektedir*” demektedir (Atik , 2012: 164) .

Huvat ise karısı öldükten sonra köyüne dönmeyi, orada tek odalı bir ev yapmayı, genç bir Çerkez kızıyla evlenmeyi planlamaktadır. Roman, anne Atiye vefat etmesiyle sona erer.

Latife Tekin’in ilk romanı *Sevgili Arsız Ölüm*, 1983 yılında yayımlanmıştır. Romanını “Annemin anısına” diyerek annesine ithaf etmiştir.

Pelin Özer ile söyleşinde Tekin, “*Sevgili Arsız Ölüm’ü yazma sürecinde annemle dohydum. Annemi kaybettikten bir süre sonra yazmaya başladım. 1979’da annem öldü. Mayıs’ta, Anneler Gününde. 12 Eylül 1980’de, nerdeyse aynı gün kapandım; sonbahar, kış boyunca yazdım. 1981’de Sevgili Arsız Ölüm’ü tamamlamıştım*” demektedir (Özer, 2005 : 11) .

“*Latife Tekin’in Romancılığı*” adlı doktora tezinde Macit BALIK, romanla ilgili “*Hiçbir olağanüstülüğün yadırganmadan gerçekle aynı düzlemde yer alması, köylünün her durumda ortak bir bilinçle hareket etmesi, anlatıcının halk anlatı geleneğindeki meddah gibi olayları yargılamadan, gerçekleşen fizik ötesi hadiselere inanarak doğrudan aktarması, Anadolu halkının konuşma kalıplarını ve sözlü edebiyatın birikimini kullanması romanın ilk bölümünde öne çıkan özelliklerdir*” yorumunu yapmıştır (Balık, 2011 : 44) .

“*Latife Tekin’in Yapıtlarında Büyülü Gerçekçilik*” adlı yüksek lisans tezinde romanda İslam öncesi geleneklerin ve şamanizmin etkilerinden bahseden Canan TURGUT, “*Tekin, İslam dini ile İslam öncesi inançları sentezleyerek geleneksel bir yaşam sürdüren Anadolu insanını temsil eden Aktaş ailesinin yaşamına odaklanarak yerel bir malzemeyi işlerken, şamansal yetileri olan ve bir “sır-ra-erme” (initiation) yolculuğunda olan baş kişisi Dirmit aracılığıyla bu romanda evrensel bir boyutu da yakalar. Yazar, büyüülü gerçekçi anlatım tekniklerini kullanırken, doğaüstüne yer veren bir dünya yaratmak için, Şamanizmden de yararlanır*” bilgilerini vermektedir (Turgut , 2003 : 26-27) .

Romanda Atiye, geleneksel kültürü temsil ederken, Dirmit geleneksel kültürle yetişip modern yaşamda yerini bulan kişiyi temsil eder. Dirmit, yazarın çocukluğundan izler taşır.

Sarıkoz, romanda Buğlek İni'nde yatan bir peri kızıdır. Sarıkoz'ı gören erkekler Sarkız'ın güzelliğine dayanamayıp onun peşinden giderler.

Kişner Oğlan, Dirmit'in okul bahçesinde gördüğü cindir. Kahveci Köyünde yaşadığına inanılır. Atik'e göre romanda zaman belirsizdir (Atik, 2012: 171) .

Atik, romanı, “*Sevgili Arsız Öüm, geleneksel kültürle yetişen ve “ modern yaşam” karşısında örselenen bireyin; ne gibi sıkıntılar yaşadığını ve bu sıkıntılarını bertaraf etmede annenin ve dolayısıyla kadının ne kadar önemli bir görev üstlenmiş olduğunu gösterebilmek bakımından da Türk romanı içinde önemli yerinin olduğunu düşündüğümüz ve teması belirgin kılınmamış olan postmodern bir anlatı*” olarak tanımlar (Atik, 2012 : 176) .

Roman, yayımlandığı yıl birçok eleştirelere maruz kalmıştır. Atik, eserin birtakım şekil ve söyleyiş özellikleri itibariyle *Dede Korkut Hikayeleri* ve Gabriel Garcia Marquez'in *Yüz Yıllık Yalnızlık* romanı ile benzer özellikler taşıdığını söylemektedir (Atik, 2012 : 178) .

Sevgili Arsız Öüm romanında gerçek ve kurgu kesin çizgilerle ayrılmaz, birbirinin içine geçmiştir. Latife Tekin'in bütün romanları üstkurmaca metin özelliği gösterir (Atik , 2012: 658) .

Latife Tekin, klasik romancılığın yaşadığı toplumun dünyayı yorumlayışını karşılamadığını, bu sebeple de yeni bir arayış içinde olduğunu Cumhuriyet gazetesindeki bir söyleşisinde dile getirmiştir. “*Aslında roman yazmak istemiyorum. Çünkü romanın, özellikle de klasik romanın halkımın kendine bakışına, dünyayı algılayışına denk düşmediğini düşünüyorum. Romanı bütün bütün inkar etmiyorum. Ama kendi halk edebiyatımızı, kültürümüzü temel alarak yeni bir biçim getirme çabasımdayım*” demektedir (Cumhuriyet, 1 Aralık 1983) .

Büyülü gerçekçilik tekniğiyle inın eski dönemlerine ait eserlerin anlatım tekniklerini harmanlayan Tekin, *Sevgili Arsız Öüm* romanıyla ında önemli bir yere gelmiştir.

Romanın diline değer katan unsurlar ise yerel kültüre ait kelime ve kelime grupları, halk hikayelerinde gördüğümüz cümle yapısı, mecazlı söyleyiş ve deyimlerin sayıca fazla olması, secilerdir. Şahıslar, eğitim düzeylerine ve kültürel birikimlerine göre konuşturulmuştur. Fiilerin hemen hepsi görülen geçmiş zaman ile çekimlenmiştir.

0.1.2.2. BERÇİ KRİSTİN ÇÖP MASALLARI

Gecekondulaşma sorununu dile getiren roman, türünün belirgin olmaması, romana benzetilmemesi, bütünlük göstermemesi yönleriyle eleştiri almıştır.

Bir şehir çöplüğünün yanı başında birkaç gecekondunun kurulmasından kısa süre sonra bölgede gecekonduların sayısı artar. Belediye yıkım ekibi gecekondularını yıkmaya gelir. Her yıkım sonrası gecekondular sekiz defa, yeniden kurulur. Böylelikle ‘‘Çiçektepe’’ mahallesi oluşur.

Gecekondularda yaşayan insanlar kondu fabrikalarda çalışmaya başlarlar, sendika kurarlar, grev yaparlar. Sanayileşme beraberinde çevre kirliliğini getirir. Mahalleye bir ilaç fabrikası kurulur. Fabrikanın kurulduğu yerde Su Baba isimli yatağın mezarı vardır.

Halkın inancına göre, zehirlenerek ölen işçilerin ölümünde Su Babanın gazabı etkilidir. Fabrikalarda çalışma koşulları çok ağırdır. Gecekonduların sakinleri sağlık problemleri yaşarlar. Bu sendikalar da bir zaman sonra kapatılır. Gecekonduların sakinleri çöplerden ayıkladıkları maddeleri kilo ile satarlar.

Çiçektepe mahallesine taşınan diğer topluluklar da Çingenerler ve Kızılbaş Alevilerdir. Demokratik yaşamın peşindeki mahalle sakinleri işe muhtar seçmeyle başlarlar. Futbol takımı kurulur. Mahallerine otobüs gelmesi için dilekçe yazarlar; fakat beklentileri olumsuz sonuçlanır.

Türk geleneğinde gördüğümüz doğan çocuğun göbek bağına kıymetli yerlere gömme geleneği, romanda da görülür. Çiçektepe’de yeni doğan çocukların göbek bağları, ailelerin işçisi olmayı istedikleri fabrikaların bahçelerine gömülür.

Mevcut siyasi güçten faydalanıp işçileri kandıran Çöp Muhtar ve Kürt Cemal romanın diğer şahıslarıdır. İşçiler bir gecekondular satın alabilmek için bütün paralarını harcarlar. Eğitimsiz olmaları onları kandırılmaya daha müsait hale getirmiştir. Her iyi giyimli insanı öğretmen sanırlar.

Tekin, kadının hor görülmesini eleştirir, Berci Kız üzerinden bu durumu okuyucuya yansıtır. Sanayileşmenin sonrasında Berci Kız, masumiyetini yitirip Kristin adını alıp fahişelik yapmaya başlar. Katır Emel ve Deli Gönül gecekondular bölgesinin diğer fahişeleridir. Modernleşme isteği, sosyokültürel değerlerin hızlı yitirilmesine yol açar.

Atik, romanın *Koroğlu Destanı* ile benzer özellik taşıdığını söylemektedir. “*Berci Kristin Çöp Masalları* isimli anlatı, *Koroğlu Destanı* gibi nazım ile nesrin karışık olduğu bir metindir. (...) *Berci Kristin Çöp masallarında* söylenmiş olan dörtlükler *Koroğlu Destanı*ndaki gibi hece ölçüsüyle söylenmiştir” bilgilerini vermektedir (Atik, 2012 : 258) .

Romanda, üçüncü teklik kişi anlatıcı vardır. Görülen geçmiş zamanla çekimlenmiş fiiler fazla sayıdadır. Fiiler, edilgen ve dönüşlü çatıdadır. Şahıs kadrosu bakımından zengin olan romanda hemen her sayfada tekrar edilen sözcükler vardır. Sıfatların ve mecazlı söyleyişlerin, aliterasyonların sayıca fazla oluşu romanın üslûp özellikleridir.

0.1.2.3. GECE DERSLERİ

Latife Tekin’in üçüncü romanı *Gece Dersleri*, 1986 yılında yayımlanmıştır. Yazar, romanını yakın arkadaşı Mukaddes Doğan’a ithaf etmiştir.

Gece Dersleri, yayımlanmasının ardından olumsuz eleştiriler almıştır. Eleştirilerin ortak noktası romanın bir bütünlük taşımadığıdır.

Tekin, eleştirilere rağmen “*Kitabı, geri dönüp okuduğumda, orda tartışmaya cesaret ettiğim için sevinç duyuyorum. Gece Derslerinde kendime fark attım. (...) Beni gerçekten yazar yapan kitap, Gece Dersleridir*” demektedir (Özer, 2005 : 93-94) .

Yazar, romanın konusuyla ilgili “*Gece Dersleri’ni bir eve dönüş hikayesi olarak tasarladım. Anneye dönüş... Biri çıkıp da o dönemde yazılmış öyküleri, şiirleri tarasa, hep birlikte Anne! Diye bağırdığımız duygusuna kapılır. Bizim kuşağımızdan söz ediyorum tabi... (...) Çünkü bizi saran ruh, askeri bir müdahaleyle göğe uçtu. (...) Gece Dersleri, bir kadın metni aynı zamanda*” demektedir (Özer, 2005 : 106-107) .

Tekin, Gülfidan’ın yasa dışı örgüt içinde geçen gençliğini, 1980 öncesi dönemin siyasî olaylarını, bireyler üzerindeki etkisini romanın kahramanı Gülfidan’ın bakış açısından ve iç konuşmalarından okuyucuya aktarmıştır.

Yazar, “*Gece Derslerinde, sadece politik hareketin içindeki birtakım olaylar anlatmadım; aralarında büyüdüğüm insanlarla da yaşadığım ruhsal sıkışmayı, oradan kopuş hikayemi de anlattım*” bilgisini vermektedir (Özer : 2005 : 113-114) .

Belirgin bir olay örgüsü olmayan *Gece Dersleri*, Gülfidan'ın iç konuşmaları, parça parça aktarılmış olaylar, günlükler, hitabeler, mektuplarla örülüdür. Karşılıklı konuşmalar az sayıdadır. Örgüte girdikten sonra “ itiraflar ” dediği anılarını yazar.

Gülfidan, büyük bir istekle girdiği örgütün içinde “ Sekreter Rüzgar ” adını alır. Polise yakalanma korkusuyla geçen zamanlar, arkadaşlarının işkence görerek öldürülmeleri, onun ruhunda ağır izler bırakır.

Şerefnur Atik, Latife Tekin'in *Gece Dersleri*yle edebiyatımıza getirdiği anlatım ve teknik farklılıkla ilgili “*Batı edebiyatında örneklerine çok rastlanan fakat ında Latife Tekin ile birlikte görülen ilkler arasında yer aldığını söyleyebileceğimiz parçalılık / süreksizlik / kopukluk özelliğini çıkartmaktadır. (...) Latife Tekin'in parçalılık / süreksizlik / kopukluk özelliğine sahip olan anlatısı Gece Derslerinde öncelikle dil, parçalanmış bir dildir*” tespitini yapmıştır (Atik, 2012 : 303) .

Tekin, roman kahramanını, yazma halini “*Gece Derslerinde içerde miyim dışarda mıyım, bilmiyorum. Aslında yazarın yeri biraz belirsiz işte. Yazar bir şeylerin dışına düşmüş, evine dönmeye çalışan biri. Ev de annesinin dizinin dibi değil, ruhu, ölmüş bir anneye konuşuyor; masum, müdahaleye uğramamış, bozulmamış, kırılmamış halini özleyen, anımsayan çocuğun duygusuyla yazıyor*” olarak açıklamaktadır (Özer, 2005, 108-109) .

Anlatımda imgeler ve rüya motifine de rastlanmaktadır. Renkler, birçok şeyin sembolüdür. En hakim renk siyahtır. Romanda bir sayfa boyunca devam eden uzun cümleler vardır.

0.1.2.4. BUZDAN KILIÇLAR

Latife Tekin, dördüncü romanı *Buzdan Kılıçlar*'ı ikinci eşi Latif Demirci'ye ithaf etmiştir. 1989 yılında yayımlanan roman, yazarın önceki romanlarında da olduğu gibi dil özellikleri ve argonun yer almasıyla eleştirilmiştir (Atik, 2012 : 319) .

Tekin, romanını “*Roman yayımlandıktan sonra kimileri argoyla yazdığımı falan söyledi ama bu argo değildi. Argoda “Racon bu, bizim hayatımız böyle sürüp gidiyor.” gibi bir duygu vardır. Argo, bir değişme arzusunu dile getirmez; hatta kullananların edası: Biz bu dile tapıyoruz*” diyerek savunur (Özer: 2005 : 140) .

Buzdan Kılıçlar'da, şehrin yoksul insanların şehre uyumunu, para kazanma tutkularını izlemekteyiz.

Halilhan Sunteriler, üç erkek kardeşin en büyüğüdür. Bir de kız kardeşleri vardır. Aile, köyden şehre göçer. Halilhan, kardeşleri ile Teknojen isimli şirketi kurar. Volvo marka araba tutkusu olan Halilhan, arabasıyla kaza yapar. Tamirden çıkan Volvo Halilhan'ın çok para kazanmasını sağlayacak bir araçtır.

Halilhan'ın en yakın arkadaşı Gogi, kardeşler arasındaki anlaşmazlığı ortadan kaldırıp Teknojen şirketinin yeniden kurulabilmesi için Arabistan'dan dönen parası çok olan bir adama ortaklık teklif eder. Adam, Halilhan ve kardeşleriyle ortaklıktan pişman olur. Ortaklık için verdiği parayı Halilhan çoktan bitirmiştir. Gogi, üç gün hapiste tutulur.

Halilhan'ın parayı bulmasıyla Teknojen aile şirketi olarak faaliyete geçer. Halilhan ve sevgilisi Keriman, alkollü haldeyken Volvo ile büyük bir kaza yaparlar. Araba ağır hasar alır. Gogi ile Halilhan'ın arası açılır. Kardeşi Hazmi ile işbirliği yapar. Halilhan'ın bira içme yarışının anlatımıyla roman sona erer.

Teknojen şirketinin durumu, Halilhan'ın diğer insanlarla olan ilişkileri ne duruma gelmiştir, bilgilerini romanda yakalayamayız.

Tekin, romanın kahramanını “*Buzdan Kılıçlar'da yoksulları terk edip başka yerde sahneye çıkmak isteyen bir kahraman var. Diliyle, davranışlarıyla kendi benzerlerinden ayrılma durumuna gelmiş bir yalnız adam...*” olarak okuyucuya yansıtır (Özer, 2005: 139).

Postmodern özellik taşıyan romanda Volvo marka araba kişileştirilmiştir. Yazar, ilginç kelime grupları yaratmıştır. (takım elbiseyi jetta gibi kuşanmak, kulağını bu konuya zum yaptırmak, not atmak, timburleng atmak, pılık pırtık adamlar...)

Yazar, geriye dönüşleri ve uzak geçmiş zamanı anlatırken öğrenilen geçmiş zamanı; olayın geçtiği, okuyucuda yakın zamanı çağrıştıran cümlelerde ise görülen geçmiş zamanla çekimlenmiş fiileri kullanılmıştır.

0.1.2.5. AŞK İŞARETLERİ

Aşk İşaretleri, Latife Tekin'in 1995 yılında yayımlanan beşinci romanıdır. Tekin, romanıyla ilgili olarak “*Daha yirmili yaşlarımdan başlayarak içimdeki öne çıkma, güç oluşturma, iktidar, mülkiyet hırsı gibi insanın doğasında var olan, fırsat buldukça yüzeye çıkan, belki de hayatımı başka biçimde kurmamı sağlayacak o enerjiyi tanıdım ve durdurdum. Ağırılık olarak Aşk İşaretleri' ni o dönemi anımsayarak yazdım. Aşk*

İşaretleri, aslında benim yazarlığım, yazma durumumla, dille hesaplaştığım bir kitap. Etkileme, büyüleme, dille iktidar kurma, gücü ele geçirme... Hayatı anlamlandırarak başkaları hakkında konuşma önceliğinin insana getirdiği güç, iktidar... Kimsenin cümle kurmadığı bir yerde, cümle kurup kabile reisi olmak. Bu kitap böyle şeyleri dert edip deşiyor” söylemektedir (Özer, 2005 : 154) .

Büyük şehrin varoşlarında yaşayan dört gencin Nezir’in başkanlığında çete kurması, çetenin önderi Nezir’in dört gence verdiği eğitimler, yaşama tutunma çabaları romanın konusunu oluşturur. Dört genç, çaresizlikleriyle birbirlerine bağlanırlar. Nezir, onları eğiterek hayata tutunmalarını sağlamak ister.

Romanın kahramanı Nezir’in çocukluğu, yoksulluk içinde, eskicilik yapan, sağır babasının şiddetine maruz kalarak geçmiştir. Yaşadıkları onu şiddete yöneltmiştir. Nezir, insani duyguları reddeder, her şeyi anlamsız bulur. Çalışmak ve para kazanmak da sıradan insanların işidir.

Çetenin diğer dört üyesi karşısında iktidar sahibi olur. Onlara her istediğini yaptıracak kadar güçlüdür. Nezir, elindeki kutuyu koklatıp çete üyelerini büyüler. Çete üyelerini etkileyen bir yönü de sesidir. Arkasından konuşulanları iştir.

Mahzen, romanda önemli bir mekan olarak karşımıza çıkar. Nezir, çete üyelerini evinin mahzenine götürür. Çatlak aynaya bakıp tıraş olurken çete üyelerinin kendisini izlemelerini ister. Amacı, hakimiyetini devam ettirmektir. Çete üyelerinin her birine bir nişan verir.

Romanın tek kadın kahramanı ve anlatıcısı Cihan, Nezir’e aşiktir; fakat aşkının karşılığını bulamaz. Çetenin diğer üyesi Yener’e yaklaşır. Aşklarını bir süre gizlerler. Yener, Cihan’ın Nezir’e aşık olduğunu öğrenir. Bir gün Cihan Nezir’in evine diğer çete üyelerinden habersiz gider.

Çete üyeleri çok uzun zaman sonra yeniden bir araya gelirler. Nezir’in mahzenine doğru yürüyüşe çıkarlar. Cihan, yatağına sığınır. Cihan bu yürüyüşü uykusunda mı görmüştür, yoksa gerçekte de bu bir araya geliş gerçekte olmuş mudur, bu sorunun cevabını romanın sonunda bulamayız. Romanın fantastik kahramanları Şalvar Baba ve Havuç Hanımdır.

Yazar, öyküleme ve betimlemeden de yararlanmıştı. Romanda iç konuşmalara rastlarız. Bu teknikle ilgili olarak Atik, “*Soru ve ünlem cümleleri ile anlatıda sıkça*

kullanılmış iç monolog tekniği, anlatıyı “ bir iç ses, bir mırıltı, bir düşünce veya zihin gürültüsü ’olarak algılamamızı sağlar” tespitini yapmaktadır (Atik, 2012 : 432) .

Latife Tekin, *Aşk İşaretleri* adlı anlatısında fantastik anlatım şeklini tercih etmiştir. Anlatımın fantastik olmasını sağlayan etkenlerden biri anlam bulanıklığıdır (Atik, 2012: 425) .

Yazarın diğer romanlarında sıkça karşımıza çıkan mecazlı söyleyişleri, şiirsel ifadeleri bu romanında da görürüz. Romandaki tüm karşılıklı konuşma cümleleri konuşma çizgisi kullanılmadan ve bulunduğu paragraftan ayrılmadan, tırnak işareti içerisinde gösterilmiştir. Devrik ve eksilteli cümle çok sayıdadır.

0.1.2.6. ORMANDA ÖLÜM YOKMUŞ

Latife Tekin yedinci romanı *Ormanda Ölüm Yokmuş*'u 2001 yılında yayımlar, yakın arkadaşı Gürel Yontan'a atfeder.

Yedi bölümden oluşan romanı, Latife Tekin “uyku” kavramını irdedeği sırada kaleme almıştır (Özer, 2005 : 178) .

Jale Parla, Latife Tekin'in roman yolculuğunu “*Sevgili Arsız Ölüm köyden şehre bir göç romanıydı. Sonra bu göçün duraklarını okuduk Latife Tekin'in izleyen romanlarında. 'Berci Kristin Çöp Masalları' gecekonduda, 'Gece Dersleri' devrimci evlerinde, 'Buzdan Kılıçlar' büyük kentin varoşlarında, 'Aşk İşaretleri' büyük kentin karanlık sokak ve mahzenlerinde ve en son 'Ormanda Ölüm Yokmuş' bahçenin ya da pastoral bir cennetin kıyısında bıraktı bizi”* olarak anlatır (Parla, 2004: 14-16) .

Emin ve Yasemin, romanın kahramanlarıdır. Emin, resim yapmayı bırakmış bir ressamdır. Sinemaya meraklıdır. Zamana yabancılaşmayı derinden hisseder. İnsanlardan kaçıp “yalnızlığı” yaşamayı seçer. Ormanın sessizliğinde kendini bulur. Yazar, yirminci yüzyıl insanın yaşadığı buhranı ve çabuk tüketimin beraberinde getirdiği yalnızlığı Emin karakteri ile dillendirir. Sanatçı hassasiyeti taşıyan Emin, güzeli görmenin ve göstermenin değerli olduğunu bilir. Onun için kibarlık önemli bir meziyettir.

Emin, her sabah evinin penceresinden dışarıyı seyrederek. Taş, toprak toplar, bulut resimleri çizer. Evini ormana benzetir. Geç kalmışlık duygusu yaşar.

Romanın diğerkahramanı Yasemin, Emin'den yirmi yaş küçüktür. Yakın arkadaş olmalarında ortak zevklerin payı büyüktür. Her ikisi de sanat, uzay, fotoğraf, sinema, edebiyat, tiyatro ile ilgilenirler. Yasemin karakteri, Latife Tekin'den izler taşır.

Yasemin annesinin ölümü sonrası korkular yaşamaya başlar. Ona bu sıkıntılı döneminde Emin ve Gece destek olurlar. Sevgilisinin ölümüyle daha da çaresiz kalır. Ağaçlar, yapraklar ona çocukluğunu anımsatır. Yaşadığı kayıplarla Yasemin bir kaçış-özgürleşme peşine düşer.

Emin ve Yasemin iyi iki arkadaş, sırdaştır. Birlikte ormana giderler. Ormandaki bir çimenlikte iki beyaz at ve atların sahibi Paltolu adamı görürler.. Romanda yer yer Emin'in gördüğü rüyaları buluruz. . Emin ve Yasemin, uzak bir dağ köyüne giderlerken yolda bir kazaya şahit olurlar, eve dönerler. Yasemin bu kazayı yazmak ister.

Emin'in bir yaprak almak için ormana son kez gider. Bu gidişi ona gençliğini hatırlatır.

Postmodern öğelerle örülmüş romanda, mekan uzun tasvirlerle verilmemiştir. Mekanla ilgili ayrıntılar farklı kahramanların bakış açılarıyla verilir. Atik, Bu durumun, postmodern romana özgü olduğunu söylemektedir (Atik, 2012: 473) .

Orman, hem olayların geçtiği yer hem de kahramanın iç dünyasını yansıtan yerdir. Orman, Yasemin için bir kaçış yeridir. Emin, huzuru ormanda bulur. Her ikisi de acılarından kaçıp ormana sığınır.

Romanda gerçek ve mecaz iç içedir. İmgelere ve metaforlar kullanılmıştır. Bu öğeler romanda anlaşılması zor bir durum yaratır.

Tekin, *Ormanda Ölüm Yokmuş* romanıyla bizi farklı bir temayla karşı karşıya getirir. Şimdiye kadar romanlarının temel temasını yoksulluk oluştururken son romanında aşkı, ölümü ve yabancılaşmayı konu edinir (Atik, 2012 : 500) .

0.1.2.7. UNUTMA BAHÇESİ

Latife Tekin'in yedinci romanı *Unutma Bahçesi* 2004 yılında yayımlanır. Ahmet Filmer'e atfedilen roman üç bölüm oluşur. Her bölümün iki alt başlığı vardır.

Tekin, bir söyleşisinde, “Yine bambaşka bir metinle karşımıza çıktınız.” diyen Oylum Yılmaz'a “*Yazdıklarım da bir macera yaşamak isterim hep, kendim için bir yolculuk olsun isterim. Çünkü bir üslup belirleyip aynı üslubu derinleştirmek bana açıkçası sıkıcı geliyor. Bir kitaba başlamak uzun bir yolculuğa çıkmak gibidir, bir nokta*

gelir o yolculuk biter ve kitapla vedalaşırım, ama her kitabın beni bıraktığı bir yer var. Bir önceki kitabım 'Ormanda Ölüm Yokmuş', beni ormandan tekrar kente dönen karakterlerin hüznüyle bırakmıştı. Ondan sonra olsa olsa bir unutma kitabı yazabilirdim. Ve zaten 'Ormanda Ölüm Yokmuş'un sonlarına doğru unutma üzerine düşünmeye başlamıştım. 'Sevgili Arsız Ölüm', beni vahşi bir gecekondu vadisinin yamaçlarına bırakmıştı 'Berci Kristin Çöp Masalları'nı yazdım, 'Ormanda Ölüm Yokmuş' ise bir unutma sahiline, unutma bahçesine bıraktı, 'Unutma Bahçesi'ni yazdım'' diye cevap verir (Ses Benim Yalnızca Sözler Hayatın'' , Radikal Kitap eki, 2004) .

Yazar, *Ormanda Ölüm Yokmuş* romanıyla başlattığı “doğaya dönüş”ü, çevre duyarlılığını *Unutma Bahçesi* ile sürdürür. Roman genel anlamda unutma ve hatırlama kavramlarını konu alır. Tekin'in roman kahramanlarının tümü şehirden kaçıp kurtuluşu, huzuru doğada arayan kişilerdir.

Kahraman anlatıcı Tebessümdür. Bir çerçeve öykü içerisine serpiştirilmiş birçok öykü Tebessüm'ün ağzından anlatılmıştır. Tebessüm aslında birçok yönüyle Latife Tekindir (Atik, 2012 : 524) .

Unutmanın gerçekleştiği bahçenin kurucusu Şeref, varlıklı bir ailenin oğludur. Annesi ressamdır. Mühendisliği bırakıp Unutma Bahçesinde yaşamaya karar vermiştir. On yıl ıssız bir koyda tek başına yaşadıktan sonra Unutma Bahçesi yapacağı araziye satın alır.

Cömert, internet üzerinden başvurusu sonucu bahçenin bahçıvanlığı görevine kabul edilir. Cömert, bu kararın yanlış olduğunu savunsa da arkadaşlarını bu düşünceden vazgeçiremez.

Birinci bölümde Cömert, bahçe sahiplerince karşılanır, yol boyunca Cömert'in ilgi alanı avcılıkla ilgili sohbetler edilir.

İkinci bölüm, bahçede yaşayan insanların arasında geçen geçimsizlikler anlatılır. Cömert'in atış talimleri Tebessüm ile aralarında geçen tartışmanın nedeni olur. Cömert, kendisine telefonda ağır sözler sarf eden Şeref'i tüfekte vurur. Romanın sonunda Unutma Bahçesinin misafirleri şartları beğenmeyip bahçeden ayrılırlar.

Balık, romanın zamanıyla ilgili “*Bir başlangıç ve sonu olmayan romanda iç içe geçmiş zaman söz konusudur. (...) Unutma Bahçesi, anlatıcı Tebessüm'ün, romanın odağındaki kişi ve bahçenin kurucusu olan Şeref'in ada ütopyasının harita çizimini*

anlattığı bir sayfalık prelüd ile başlar. Roman, Tebessüm'ün Şerefın terasına çıkıp onu beklemesi ve Şerefın gelip yanındaki sandalyeye oturması ile açık uçlu sonla bitirilir” tespitini yapmaktadır (Balık, 2011 : 59) .

Romanda geriye dönüşler, iç konuşma tekniğiyle okuyucuya ulaştırılmıştır. Yazar, doğayla iç içe yaşayan insanın sezgilerinin kuvvetli olduğunu savunur. İnsan modern yaşam ve teknolojiyle doğadan uzaklaşan günümüz insanın kayıplar yaşadığını ifade eder (Atik, 2012 : 549) .

Tekin'in romanda çevre kirliliği, küresel ısınma ve doğal afetlerle sonun yaklaştığına dikkat çekmektedir.

Unutma Bahçesi romanında rüyalar geleceğin habercidir. Tekin'in diğer romanlarında da sıkça rastladığımız imgeler Unutma Bahçesinde de yerini alır. Tüfek ve kuyu romanın imgeleridir. Atik'e göre kuyu, kahramanlardan birinin zihninin karanlık bölgesidir (Atik, 2012 : 560) .

Romana, birinci teklik kişi anlatıcı (Tebessüm) vardır. Tebessüm, hem anlatıcı, hem romanın kahramanıdır.

Latife Tekin, *Unutma Bahçesi* romanıyla 2006 yılında Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'nü alır.

0.1.2.8. MUİNAR

Çocukları Mehmet ve Yasemin'e ithaf ettiği 2006 da yayımlanan sekizinci romanında Tekin, diğer romanlarının aksine “yoksulluk” temasını kişilerin yaşadığı bir kavram olmaktan çıkarıp bir politik meseleye dönüştürür.

Yoksulluk, Muinar romanına kadar iki ayrı yaşamın keskin çizgisiyken, çelişkiyi, arada kalmışlığı ifade ederken Muinar ile içe dönük bir hal alır.

Yılmaz, bir değerlendirmesinde “Noktaları *cümlelerinden ayırmış gibidir burada artık yazar, virgüllerle ayrılmış sözcükleri, kesik kesik, sayıklar gibi var oluşundan bugüne kadın-oluşu dile getirir. Bin yaşından büyük kocakarı Muinar, günümüz Türkiyesinde Elime'nin içinde uyanır bir kez daha ve ona içinde uyandığı diğer kadınların hikayelerini aktarır”* demektedir (Oylum Yılmaz, Latife Tekin Dosyası: Rüyaların dilinden en çok muhalefet sızar. www.sabitfikir.com, 9.11.2009) .

Tekin, yazma sebebini açıklarken “*Kendi cinsime bir borcum vardı ve Muinar, kendi cinsime ödediğim borçtur. Gecikmemin sebebi en politik meselelerden biri olan*

kadın-erkek meselesini feministlerin yaptığı gibi tartışmak istememem, politik dilin dönüşmesini beklememdi. Şimdi eminim ki, kadının içinde sakladığı şey gelecek için tek umudumuzdur” demektedir (Oylum Yılmaz, “Kadınlar her şeye rağmen zamanın ötesinde” www.thegate.com.tr , Şubat 2007) .

Kafaoğlu, Tekin’in dünyaya bakışını “*Onun anlattığı evrendeki her şey canlı: yıldızlar, taşlar, madenler, sular ve hatta ölümler. Muinar’ın evreninde bir yanda hükmeden ve yok eden insan, diğer yanda da doğanın suyuna giden, doğanın gizemini çözen insan yatıyor. Biri doğadaki canlıların efendisi olmak peşindeyken, diğeri doğadaki her şeyin canlılığını savunuyor ve canlı kalması için çırpınıyor”* şeklinde yorumlamıştır (A. Kafaoğlu, İçimdeki Cadı, Dünya Gazetesi Kitap eki, 5 Ocak 2007) .

Tekin, insanoğlunun sorumsuzca davranıp doğayı nasıl yok ettiğini “*İnsanlar, dünyanın cansız olduğuna nasıl karar verdiler, dönüp sezmeye çalışıyorum bunu. Üstünde yaşadığımız gezegenin kendisinin cansız olduğuna inanıyoruz, bundan hiç kuşumuz yok, doğru bir düşünce mi bu, nasıl emin olmuşuz bundan o kadar, dünya boşlukta dönüp duran cansız bir gezegen mi? Topraktan hayat fışkırıyor, bitkiler ve ağaçlar canlı, biz insanlar canlıyız, ama toprak cansızdır diyoruz, kayalar ve taşlar cansızdır; su, hayat kaynağımız, ama suyun kendisi cansızdır, canlı olan acı çeker, cansız olan acıyı bilmez... Su acıyı bilmez, kayalar çığlık atmaz, içi sızlamaz dağların... Bana sorarsanız, insan, doğaya saldırdı, gezegeni yağmalamaya başladı ve saldırganlığını meşru kılmak için de kafasında böyle bir ayırım yaptı. Ben canlıyım, dünya cansız diye diye felakete sürükledi dünyayı. ’ Bu yok edişte erkeği sorumlu tutar: ‘ 'Dünya canlıdır ve dişidir' diyor, 'hayatı canlı cansız diye bölüp canlıdan yana vicdan tesis etmiş olanlar, aletler yaparak doğaya saldırmış olan erkeklerdir.' Hiçbir destan, masal, dağları eritmiş kadınlardan söz etmiyor, ormanları baltalamış kadınlardan, kadınlar doğaya ilişmediler, dünyanın aynısı, kız kardeşi olarak yaşayageldiler, ırmakların yerini değiştirip dağları yıkmaya kalkışmadılar yani. Muinar, erkekleri dünya suçlusu ilan ediyor, dünyaya tecavülden tutuklanması gereken cins!’” sözleriyle ifade eder (S.Kaygusuz, Radikal gazetesi, Perşembe Söyleşileri, 11.01.2007) .*

CNBC- e kanalı, Finans Cafe programına konuk olan Tekin, son romanı *Muinar* ile ilgili olarak “*Dünyayı kurtarmak için inmiş ruhlar, bir tek kadınların içinde ‘bir şey’ sakladığına inanıyorlar. Biz kadınlar, dünyanın kız kardeşleriyiz. Biz aletler yapıp*

dünyaya saldırmadık. Dünyada var olan sorunlardan birebir sorumlu tutmuyorum kadınları' yorumunu yapmıştır. (Programın yayın tarihi: 11 Ocak 2007)

Okuyucuya Amerikan emperyalizmine karşı duruşunu Muinar adında binlerce yıl yaşındaki bilge bir kocakarı ile dillendirir.

Muinar, Elimenin içinde uyanır. Elimenin göğsünden sızıp içine yerleşen Muinar, onun ellerini, yüzünü, sesini kullanır. Fransız kadın heykeltıraşın sergisini gezmek için Elime ve Muinar antik taşocağına doğru yola çıkarlar. Yol boyu Muinar, Elime'ye kendisini anlatır. Daha önce başka kadınlar içinde de uyandığını, ölene kadar da onun içinde kalcağını söyler. Bir mezar görmek için Kocadağı'nın burcuna çıkmaya karar verirler. Muinar, Elime'ye yukarı doğru devam etmesini, kısa bir süre sonra döneceğini söyler. Elime, bahçede yürürken bir rüya görür, bahçeden çıkacakken Muinar geri döner.

Muinar, tapınaklarda eğitim almıştır. Kendisine anlattığı masalları beğenmeyen Elime, Muinar ile siyasi konulardan konuşmaya başlar.

Karıncaların açtığı bir delikten atlamaya çalışırken eteği çalıya takılan Elime aniden ölüm korkusu hissetmeye başlar. Elime, Muinar'dan neler öğreneceğini düşünür.

Sarıköz efsanesini anlatan Muinar, gelecekte de haber verir. Muinar, dünyanın son yazarı beklediğini söyler. Elime bir şey söylemez, yalnızca güler.

Elime Kocadağı'nın burcuna ulaştıklarında Muinar'ın onun zihni olduğunu gösteren bir rüya görür. Uzun yürüyüşten sonra eve dönerler. Elimeyi yirmi yıldır görmediği öykü yazarı bir arkadaşı arar. Ona bir gün sende kalabilir miyim diye sorar. Arkadaşıyla geçen bir gün Elime'yi gençliğine götürmüştür.

Muinar ve Elime, İstanbul'a gezmeye giderler. Elime, rüyasında Muinar'ın kendisine yüzünü gösterdiğini görür. Muinar, Elime'ye ebedi adının ne olduğunu söyledikten sonra Elimenin içinden çıkıp gider.

Sevgili Arsız Ölüm romanında tespit edilen Şamanizm etkisi, *Muinar* romanında bir kez daha karşımıza çıkar. 1. teklik şahıs anlatıcının hakim olduğu roman, karşılıklı konuşmalarla, sembollerle, deyim ve yer yer argoyla, halk geleneğinde yaşayan ninnilerle zengin hale gelmiştir. Fantastik öğeler taşıyan romanda çok sayıda devrik cümle vardır.

0.2. MODERN DİLBİLİMİN DOĞUŞU, DİLBİLİM KURAMLARI, SÖZDİZİMİ ÇALIŞMALARI

Eski Yunan'da felsefi bir kavram olarak değerlendirilen dil, 20. yüzyıldan itibaren felsefeden, inançtan bağımsız incelenir. Diğer alanların yan dalı olarak görülmekten uzaklaşarak dilbilimin tek gerçek konusu olmaya başlar. Günümüzde de pek çok disipline kaynaklık etmektedir.

Dilin bilimsel bir nitelik kazanmasında öncülük etmiş, modern dilbilimin kurucusu *Saussure, Genel Dilbilim Dersleri (Cours de linguistique générale, 1916)* eserinde modern dilbilime ait görüşlerini ortaya koymuştur (Kıran, 1983: 130).

Yapısal dilbilimin kurucusu Saussure, sözlü dilin yazılı dilden daha öncelikli olduğunu savunmuştur. Sebep olarak da sözün yazıdan daha eski ve yaygın olmasını, bilinen yazı sistemlerinin sözlü dil birimleri üzerine kurulmuş olmasını gösterir. Saussure, bu görüşünü “*Dil bir kâğıda da benzetilebilir: Düşünce kâğıdın ön yüzü, ses ise arka yüzüdür. Kâğıdın ön yüzünü kestiniz mi, ister istemez arka yüzünü de kesmiş olursunuz. Dilde de durum aynı: Ne ses düşünceden ayrılabilir, ne de düşünce sestem*” ifadeleriyle açıklamaktadır (Saussure, çeviri: Berke Vardar, 1998 : 105).

Kıran, 1983 yılında HÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi'nde yayımlanan “ *Dizgeden (Sistem) Yapıya*” adlı makalesinde yapısalcılığın temel görüşlerini “*Dil, bir göstergeler dizgesidir ve bu dizgede önemli olan anlamla işitim imgesinin birleşimidir. Dil, kavramları belirten bir göstergeler dizgesidir. Dil, bütün bölümleri zamandaş dayanışmaları bakımından ele alınabilen ve alınması gereken bir dizgedir. Dil, bütün öğeleri dayanışık, birinin değen yalnızca öbürlerinin de zamandaş varlığından doğan bir dizgedir. Dil, kendi düzeni dışında düzen tanımayan bir dizgedir. Bir öğeyi yalnız belli bir sesle belli bir kavramın birleşimi gibi ele almak büyük bir yanılısamadır, öğeyi bu yoldan tanımlamak, onu bir parçası olduğunu dizgeden ayırmak demektir. İşte öğelerle başlayıp bunları toplayarak dizgeyi yaratabileceğimizi sanmak olur bu. Oysa, tam tersine dayanışık bütünden kalkarak bu bütünü kapsadığı öğeleri çözümleme yoluyla elde etmek gerekir. Dil, bir değerler dizgesinden başka bir şey değildir. Sözcük, bir dizgenin parçasıdır. Onun için yalnızca bir anlam içermekle kalmaz, bir de değer taşır*” olarak sıralamıştır.

Yapısalcıların anlam ve kapsam konularını geride tutmaları dizim biliminde yeni görüşlerin doğmasına yol açtı. Bu karşı görüşlerin önde gelen temsilcileri Chomsky ve

Harris'tir. Harris, *Methods* adlı eserinde “dönüşüm” kavramını ortaya koymuştur. (Aksan, 2007 : 142)

1951’de *Zelling Harris*’in “*Yapısal Dil bilimi Metotları*” adlı eseri neşredilmiştir. Dağılımcılık yöntemi onunla şekillenir. Belli bir metin ya da metinler bütününden yola çıkarak, bu bütünün bağlı olduğu dilin dilbilgisini saptamaya yarayacak yolları araştırır (Aksan, 2007 : 129) .

Modern dilbilimin önemli temsilcilerinden *N. Chomsky*, yapısalcı ve davranışçı yaklaşımların karşı görüşü olan üretimsel dilbilim kuramını geliştirmiştir. Chomsky, dilimize *Dil ve Zihin* adıyla çevirisi yapılan eserinde “*Belli bir dil için ses-anlam bağıntısını belirleyen kural dizgesine, o dilin "dilbilgisi" -ya da daha teknik bir terimle, "üretici dilbilgisi"- denebilir. Bir dilbilgisinin, belli bir yapı kümesi "ürettiğini" söylemek, onun bu kümeyi kesin bir biçimde belirlediğinisöylemekten başka birşey değildir. Bir dilin dilbilgisinin, bu anlamda, sonsuz bir "yapısal betimleme" kümesi ürettiğini, her yapısal betimlemenin belirli bir sesi, belirli bir anlamıve ses ile anlam arasındaki bağıntıya aracılık eden birtakım biçimsel özellikler ile görünimleri belirleyen soyut bir nesne olduğunu söyleyebiliriz*” demektedir (Chomsky, 2001 : 156) .

Yüzey ve derin yapı, Dizimbilim’in konusu olup dönüşümlü dilbilgisinin temel ilkeleridir. Yüzey yapı, bir cümlenin en son söylenmiş veya yazılmış halidir. Derin yapı, yüzey yapının karşıt durumu olup bir cümlenin soyut olarak anlambilimsel boyutunu temsil eder. Cümlenin anlamına vâkıf, yazar ve konuşur halde olan kişi derin yapı tarafında iken dinleyici veya okuyucu yüzey yapıdadır (Aksan, 2007 : 135) .

Chomsky, derin ve yüzey yapıyla ilgili “ *Üretici-dönüşümsel dilbilgisinde olduğu kabul edilen derin yapıların gerçek zihinselyapılar olduğu varsayımını destekler. Bu derin yapılar, onları yüzey yapıya bağlayan dönüşüm kuralları ve derin yapıyla yüzey yapıyı ses ve anlam tasarımlarına bağlayan kurallarla birlikte, bir dili öğrenmiş olan kimsenin hakim olduğu kurallardır. Bunlar kişinin öğrenmiş olduğu dile ilişkin bilgisini oluşturur; kişi konuştuğunda ve anladığında kullanıma girerler*” bilgisini vermektedir (Chomsky, 2001 : 160) .

Troubetzkoy, bir dilin en küçük anlam birimi olan “fonem”i sesbilime kazandırmıştır. (Kıran, 1983: 130) .

20. yüzyıl öncesinde sesbilim ve biçimbilimden ayrı değerlendirilmeyen Dizimbilim(Sözdizimi), 20.yüzyılın başından itibaren Saussure’un “dizge” kavramını

dilbilime konu etmesiyle gelişim göstermeye başlamıştır. Aristo'dan bu yana dil çalışmalarında üzerinde durulan konulardan biri de “cümle”dir. Aristo, özne-yüklem-fiil üzerinde düşünmüştür. Yüklem fiilden daha geniş bir kavram olduğunu, özne üzerinde bilgi veren her şeyi kapsadığını söylemiştir (Aksan, 2007 : 121).

Yapısalcılar cümle terimine, içmerkezli ve dışmerkezli yapı olarak iki kavram getirmişlerdir. Bloomfield'a göre içmerkezli yapı, “*bütünü aynı biçimde gösteren, parçacıklarından biri ya da birçoğu aynı biçim sınıfa giren yapıdır.*” Dışmerkezli yapı ise, “*parçacıkları ayrı biçim sınıflarına, ayrı sözcük türlerine giren, cümledeki yerleri aynı olan yapı*”dır. (Aksan, 2007 : 128)

Dizimbilim, dönüşüm ve yapı kurallarıyla ilgilenir. Derin yapıdan dönüştürülen yüzeysel yapıları kurallara bağlar. Cümlelerin kurallara uygun olması gerekir.

Üretimsel dilbilim çalışmalarıyla yapı kurallarıyla sayısız cümleden çekirdek cümleler elde edilmiştir. Bu çalışmalara kadar dizimbilim çalışmalarında, bir dildeki cümlelerin görev anlam ve kuruluş özellikleri inceleniyordu (Aksan, 2007 : 136).

Lengüistik Metodu adlı eseriyle ülkemizde üretimsel dilbilgisi Türkçeye ilk uygulayan *Özcan Başkan*'dir. 1974 yılında *Yüksel Göknel, Modern Türkçe Dilbilgisi* adlı eserinde üretimsel dilbilim yöntemiyle Türkiye Türkçesinin dilbilgisini yazmıştır. İngilizce için yapılan çalışmaları dikkate alarak kavramların karşılıklarını Türkçede bulmuştur. Türkçenin dizimbilim, görevsel sesbilim, anlambilim bölümlerini üretimsel yöntemle göre hazırlamıştır (Aksan, 2007 : 136).

0.3. DİLCİLERİN İSİM CÜMLESİYLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ

Dilcilerin isim cümlesi ile ilgili birbirinden farklı görüşleri vardır. Ahmet Cevat Emre, *Türkçede Cümle: II.İsim Cümlesi* adlı makalesinde isim cümlesini “*Türkçe’de isim cümlesi, daha genel olarak, fiilden yüklemi olmayan cümle, çok geniş bir yer tutar; çeşitleri ve oynadığı roller pek çoktur*” biçiminde tanımlamıştır (Emre, 1988: 105).

Tahsin Banguoğlu, isim cümlesini “*yüklemi bir isim olan cümle*” olarak tanımlamıştır (Banguoğlu, 2007 : 535).

Muharrem Ergin’e göre, isim cümlesi, yüklemi, fiil unsuru isim fiili ile bir isim unsurundan oluşan cümledir. Bir fiil unsuru ihtiva etmesi sebebiyle, isim cümlesi de bir fiil cümlesinden başka bir şey değildir.İsim cümlesi fiil cümlesinden büsbütün başka bir

şey olmayıp onun özel bir şeklidir (Ergin, 2004 : 403) . İsim fiili yüklem fiil kısmını, isim unsuru ise yüklem isim kısmını oluşturur. İsim fiili bildirme fiili olduğundan isim cümlesinin yüklemi yüklem ismi ile bildiriciden (bildiri unsuru) meydana gelir ve yüklem ismi bir kelime veya bir kelime grubu olur. İsim cümlesinin temelini bildirme oluşturur. İsim cümlesinde bir nesnenin bir nesneye, bir şeyin bir şeye isnadı vardır. Isnadın sonuna bildirme unsurları getirilerek isnat hükme, iki unsur birbirine bağlanmış olur. Nesne unsuru isim cümlesinde bulunmaz.Yer tamlayıcılarından da yalnız lokatiflisi bulunur. İsim cümlesinin unsurları yüklem, özne, zarf ve lokatifli yer tamlayıcısıdır (Ergin, 2004 : 403) .

Leylâ Karahan'a göre, isim cümlesi, yüklemi bir isim veya isim grubu olan cümledir. İsim ve isim grupları “-i-” fiili ile görülen geçmiş zaman ve öğrenilen geçmiş zaman kipinde çekimlenerek yüklem olurlar. İsim cümlelerinde kip eki taşımayan yüklem geniş zaman kipindedir. Anlamı pekiştirmek veya yükleme ihtimal anlamı katmak üzere –dır eki de kullanılır. İsim cümleleri genellikle özne yüklemden meydana gelir. Zarf ve bulunma hâli ekli yer tamlayıcıları da isim cümlelerinde sık kullanılır. Yönelme ve uzaklaşma hâli ekli yer tamlayıcıları da seyrek bulunur. Yapısında bulunmahâli ekli yer tamlayıcısı bulunan isim cümlelerinde özne, genellikle yüklem önünde bulunur (Karahan, 2004: 99) .

İsim cümlelerinde genellikle nesne bulunmaz. Çünkü yüklemi yapma ve yaptırma bildirmeyen bir cümlede yüklem nesneye ihtiyacı yoktur.Karahan, yüklemi “borçlu” kelimesi olan cümlelerin nesne alabileceğini iki örnek cümleyle göstermiştir (Karahan, 2004: 98) .

Karahan, bizim çalışmamızda da tespit ettiğimiz gibi en çok kullanılan isim cümlelerinin “var” ve “yok” isimlerinin yüklem olduğu cümleler olduğunu söylemektedir (Karahan, 2004 : 99) .

Tuncer Gülensoy, *Fiili ek fiil (imek fiili / cevher fiili / varlık fiili / ekeylem) ya da hüküm bildiren isim soylu bir kelimeyle kurulan cümleye isim cümlesi denir*” demektedir (Gülensoy, 2004 : 441) .

Zeynep Korkmaz, isim cümlesini “*Yüklemi çekimli bir fiil değil ad veya ad soylu bir kelime olan ve cevher fiili eklerinin geniş zaman, şimdiki zaman ve geçmiş zaman çekimleri ile yargıya bağlanan cümle* olarak tanımlamıştır (Korkmaz, 2007:8) .

1. İNCELEME

1.1. LATİFE TEKİN'İN ROMANLARINDA İSİM CÜMLELERİ

Tekin'in sekiz romanında 2701 isim cümlesi tespit edilmiştir. Cümleleri 15 ana başlık ve 50 alt başlıkta sınıflanmıştır. 2701 isim cümlesinin 282 tanesi *Aşk İşaretleri* romanında, 300 tanesi *Buzdan Kılıçlar* romanında, 57 tanesi *Berci Kristin Çöp Masalları* romanında, 239 tanesi *Gece Dersleri* romanında, 820 tanesi *Muınar* romanında, 321 tanesi *Ormanda Ölüm Yokmuş* romanında, 146 tanesi *Sevgili Arsız Ölüm* romanında, 536 tanesi de *Unutma Bahçesi* romanında yer almaktadır.

1.1.2. YÜKLEMİN ÖZEL AD OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ

Romanlarda yüklemün özel özel ad olduğu 13 cümle tespit edilmiş olup bu cümlelerin 5 tanesi yer adı, 8 tanesi de kişi adıdır. Yer adları, bulunma hâli eki almıştır.

1.1.2.1. Yüklemi Yer Adı Olan İsim Cümleleri

1.1.2.1.1. Yer Adı+ “+de” (bulunma hâli eki) + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Romanlarda geçen yer adları, çoğunlukla ülke adları olup az sayıdadır.

Saim , gündüzleri buralarda, geceleri Nezirdeymiş.(Aİ , 96)

Dicle kanyonundayız. (M , 125)

Beyruttayım. (M , 221)

Amerikadaymış.(M , 249)

Kogalimdeydi. (OÖY, 143)

1.1.2.2. Yüklemi Kişi Adı Olan İsim Cümleleri

1.1.2.2.1. Kişi Adı + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Yazar, romanlarında gündelik hayatta sıkça karşılaşmadığımız kişi adlarına yer vermiştir.

Gerçek adı Dursun Ahmet'ti.(BK , 7)

Ama Çeri Mahmut'un gözdesi en küçük karısı Zülika'ydı. (BKÇM , 98)

Adım zaten Gülfidan'dı . (GD , 7)

Sen Elime'sin.(M , 85)

Nuber Dudu'yum. (SAÖ , 195)

(BK , 38) , (BK , 75) , (M , 185)

1.1.3. YÜKLEMİN CİNS AD OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ

Yüklem cins adı olduğu 60 cümle tespit edilmiştir. Romanlarda bilinen geçmiş zaman ve 3.teklik şahısla çekimlenmiş yüklem çok sayıdadır.

1.1.3.1. Cins adı + Ek fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Romanlarda geçen cins adları, gündelik hayatta sıkça kullanılan adlardır.

Hayaldi. (Aİ , 8)

Orta kısmı çekirdekti. (BK , 17)

Çadırın da kuşun da başı sendikaydı. (BKÇM , 35)

“ Tüm hırıltılı sesler şahidimdir ki.” (GD , 87)

Onlar da çoluk çocuktı. (SAÖ , 2)

Eskiden muhasebeciymiş. (UB , 4)

(Aİ , 13) ,(Aİ , 35) ,(Aİ , 69) ,(Aİ , 101) ,(BK , 72) , (BK , 73) , (BK , 85) (BK , 87)
(BK , 94) , (BK , 95) , (BK , 105) , (BK , 115) , (BK , 122) , (GD ,112) , (GD ,173) ,
(M , 16) , (M , 70) , (M , 86) , (M , 114) , (M , 120) , (M , 127) , (M , 132) , (M ,162)
(M , 195) , (M , 231) , (M , 233) , (M , 244) ,(OÖY , 59) , (OÖY , 85) , (OÖY , 103) ,
(OÖY ,105) (OÖY , 109) , (OÖY , 120) , (OÖY ,149) , (OÖY ,157) , (OÖY , 158) ,
(SAÖ , 22) (SAÖ , 60) , (SAÖ , 128) , (SAÖ ,146) , (SAÖ , 172) , (SAÖ , 195) ,(UB ,
15) , (UB , 45) , (UB , 72) , (UB , 76) , (UB , 98) , (UB , 104) , (UB , 110) , (UB , 240) ,
(UB , 216) , (UB , 335)

1.1.4. YÜKLEMİN SIFAT OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ

Yüklemün sıfat olduğu 140 cümlede, işaret sıfatı ve soru sıfatının yüklem olduğu 2 cümle tespit edilmiştir. Niteleme sıfatının çokluğu dikkat çekicidir. Bu durumun nedeni, yazarın romanlarında betimlemeye sıkça yer vermesidir.

1.1.4.1. Niteleme Sıfatı + İsim + Ek- fiil ile Kurulan İsim Cümleleri

Romanlarda var olan niteleme sıfatları, isimleri en çok durum yönüyle nitelemişlerdir. İsmi renk ve biçim bakımından niteleyen sıfat yok denecek kadar azdır.

Beni onlara bağlayan zihnimdeki gürültüdür. (Aİ , 2)

Son kazadan sonra mafsalları berbat durumdaydı. (BK , 8)

Şeker pembe dilimdi. (GD , 17)

İnsan tek başına olduğunda doğru yükseklikteymiş. (M , 80)

İçtenlikle kabalık birbirine yakın şeylerdir. (OÖY , 94)

Gidip geldikleri yerler kasaba dışında iki adımlık yoldu. (SAÖ , 2)

Temiz kalpliyimdir. (UB , 98)

(BK , 10) ,(BK , 24) ,(BK , 32) ,(BK , 44) ,(BK , 65) ,(BK , 100) ,(BKÇM , 97) ,
(GD , 17) ,(GD , 78) ,(GD , 81) ,(GD , 110) ,(GD , 132) ,(GD , 164) ,(M , 84) ,(M ,
101) ,(M , 118) ,(M , 189) ,(M , 205) ,(M , 231) ,(M , 250) ,(M , 254) ,(OÖY , 108)
, (OÖY , 113) ,(OÖY , 172) ,(SAÖ , 3) ,(SAÖ , 196) ,(SAÖ , 197) ,(SAÖ , 203) ,
(UB , 117) ,(UB , 186) ,(UB , 294)

1.1.4.2. Niteleme Sıfatı + Belirsizlik Sıfatı + İsim + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Niteleme ve belirsizlik sıfatlarının yüklem olduğu cümleler, sadece niteleme sıfatının yüklem olduğu cümlelerden fazladır.

Duymamız gereken bir tekerlemeymiş. (Aİ , 42)

Kendisi esrarengiz bir gravadır. (BK , 6)

Çıglıklar, bağışmalar, taşlamalar arasında söylenen bir dizeydi. (BKÇM , 85)

Hem ayrıca sen soyutlama yapma yeteneğinden yoksun hayırsız bir evlatsın. (GD, 26)

Coğrafyası gizli bir kocakarıyım. (M , 11)

Uyanınca gökyüzüne bakmak onda çocukluktan kalma bir alışkanlıktı. (OÖY , 4)

Mercimek gözlü, elsiz ayaksız, kapkara, yumak gibi bir şeydi. (SAÖ , 6)

Domuz çok güçlü bir hayvandır. (UB , 71)

(Aİ , 59) , (Aİ , 68) ,(Aİ , 79) ,(BK , 7) ,(BK , 9) , (BK , 12) , (BK , 19) ,(BK , 31) ,(BK , 42) , (BK , 43) ,(BK , 44) , (BK , 45) , (BK , 49) , (BK , 51) , (BK , 70) , (BK , 72) , (BK , 78) ,(BK , 83) ,(BK , 84) , (BK , 87) , (BK , 96) , (BK , 100) ,(BK , 101) , (BK , 105) ,(BK , 106) ,(BK , 118) , (BK , 125) ,(BKÇM , 107) ,(GD , 26) , (GD , 27) , (GD , 79) ,(GD , 107) , (GD , 123) ,(GD , 129) , (GD , 131) ,(GD , 148) , (GD , 164) , (GD , 169) , (M , 19) ,(M , 51) ,(M , 90) , (M , 251) ,(OÖY , 17) , (OÖY , 108) , (OÖY , 124) , (OÖY , 127) , (OÖY , 158) , (OÖY , 163) , (OÖY , 172) , (OÖY , 173) ,(SAÖ , 196) , (UB , 72) , (UB , 77) , (UB , 82) , (UB , 112) ,(UB , 161) ,(UB , 180) , (UB , 209) ,(UB , 212)

1.1.4.3. Asıl Sayı Sıfatı + İsim + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Asıl sayı sıfatının yüklem olduğu cümleler üç romanda kullanılmıştır. Mevcut örneklerin üçü de ‘‘yaş’’ ismini nitelemektedir.

Yüz yaşındaymışım. (M , 193,194)

Yedi sekiz yaşlarındaydım. (OÖY , 134)

Beş altı yaşlarındalar. (UB , 104)

1.1.4.4. Sıra Sayı Sıfatı + İsim + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Asıl sayı sıfatı gibi sıra sayı sıfatının da yüklem olduğu cümleler az sayıdadır.

Halilhan Sunteriler o havalinin yoksulluk duygusunu bir otomobil biçiminde cisimleştirme şansına sahip olmuş ilk yoksuluydu. (BK , 6)

Bu adetler Çiçektepe’de konan ilk adetlerdi. (BKÇM , 14)

Biz üçüncü kattaydık. (UB , 288)

1.1.4.5. İşaret Sıfatı + İsim + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

İşaret sıfatının yüklem olduğu yalnız bir cümle tespit edilmiştir.

Hepsi hepsi bu kadarcıktı. (UB , 23)

1.1.4.6. Belirsizlik Sıfatı + İsim + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Belirsizlik sıfatının niteleme sıfatıyla bir arada yüklem olduğu örnekler daha çoktur.

Karakter olarak o bir ekoldür. (BK , 104)

Şıpıdım şıpıdım ah şıpıdım bir kuştı. (BKÇM , 121)

Denizin içinde bir motordaydık. (GD , 125)

Batılı oduncu için orman her şeyden önce bir işletmedir. (M , 51)

Aklım başka yerdeydi. (UB , 53)

Yaşamın bütün sırrı bir ürpertidedir. (OÖY , 72)

Ona verdiğim böcek aslında bir gergedanmış. (UB , 59)

(GD , 11) ,(OÖY , 81) ,(OÖY , 86)

1.1.4.7. İşaret Sıfatı + Niteleme Sıfatı + İsim + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Bu tür örnekler oldukça azdır.

Halilhan'ın fikrince Hazmi de bu seçmece familyadandı.(BK , 93)

1.1.4.8. Niteleme Sıfatı + Sayı Sıfatı + isim + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Romanlarda bir cümle tespit edilmiştir.

Kaskatı, kımılıtsız, cansız iki arpçaydılar. (GD , 126)

1.1.4.9. Soru sıfatı + İsim + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Soru sıfatının yüklem olduğu cümle yalnızca bir tanedir.

Göl ne taraftaydı? (OÖY , 147)

1.1.5. YÜKLEMİN ZAMİR OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ

Romanlarda yüklem sifata olduğu isim cümlesi sayısı, yüklem zamir olduğu isim cümleleri sayısından fazladır. 41 cümlede çoğunlukla bilinen geçmiş zaman ve 3.teklik şahıs kullanılmıştır.

1.1.5.1.Yüklem Kişi Zamiri Olduğu İsim Cümleleri

1.1.5.1.1.Dönüştürülme Zamiri + İlgili Eki + Ek- fiil ile Kurulan İsim Cümleleri

Dönüştürülme zamirinin yüklem olduğu yalnız bir cümle vardır.

Örneği kendisininindir. (BK , 67)

1.1.5.1.2. Kişi Zamiri + Ek - fiil ile Kurulan İsim Cümleleri

Bu tür cümlelerde zaman olarak genelde görülen geçmiş zaman ve geniş zaman çekimi kullanılmaktadır.

İhtiyaç içinde olan bizdik.(Aİ , 44)

Kesin olarak numaranın mimari oydu. (BK , 122)

Yürüyen kondular yaratan oydu. (BKÇM , 56)

O da bendim. (GD , 44)

Benim rüyam sensin. (M , 92)

En güzeli oydu! (SAÖ , 167)

Bu konuda hassas olan sensin. (UB , 105)

(Aİ , 77) , (M , 108) , (M , 108) , (M , 133) , (UB , 106) , (UB , 213) , (UB , 280)

1.1.5.2. Yüklem İşaret Zamiri Olduğu İsim Cümleleri

Yüklem işaret zamiri olan cümleler, çoğunlukla bulunma ve ayrılma hâli eki almıştır.

1.1.5.2.1. İşaret Zamiri + Ek- fiil ile Kurulan İsim Cümleleri

İnsanın dünyayla ilişkisinde de durum aynen budur. (BK , 33)

Söylemek istediğim buydu. (GD , 112)

Görevin buysa. (M , 95)

Açıkça söylemeden yanıtını aradığı soru şuydu. (OÖY , 33)

İşte sebebim budur. (SAÖ , 161)

Anımsamak da böyledir. (UB , 121)

(BK , 64) , (BK , 68) , (BK , 85) ,(BK , 97) , (BK , 98) , (BK , 118) , (GD , 113) , (M , 119) , (M , 150) ,(OÖY , 72) ,(OÖY , 149)

1.1.5.2.2. İşaret zamiri + Ayrılma Hâli Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

İlacın tırnağı diye et dağıtımları, kurbanın kanını alınlarına sürüp bağıra çağıra oynamaları bundandı. (BKÇM , 35)

Kendi sevgilileri olmayan binlerce erkeğe ve kadına duyarsız olmaları bundandır.

(OÖY, 172)

1.1.5.3. Yüklem Belirsizlik Zamiri Olduğu İsim Cümleleri

1.1.5.3.1. Belirsizlik Zamiri + Yönelme Hâli Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Geçici başkanımız olmadan önce de böyleydi. (UB , 82)

Vasiyeti öyleydi. (M , 103)

O zamanlar da öyleydin. (M , 198)

Doğrusu, biraz öyleydi. (OÖY , 82)

Anımsamak da böyledir. (OÖY , 149)

1.1.6. YÜKLEMİN ZARF OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ

1.1.6.1. Yer Zarfı + Bulunma Hâli Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Gidecek başka yerimiz olmadığı için buradayız. (GD , 75)

Gündelikçi kadınlar olduğumuz için buradayız. (GD , 78)

Karanlığa kadar buralardayız. (M , 40)

Ben de oradaydım. (M , 117)

Ne zamandır buradasınız? (UB , 214)

1.1.7. YÜKLEMİN İSİM UNSURU DÜŞMÜŞ SIFAT OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ

Bu tür cümleler, aslında kısaltılmış veya eksiltilmiş cümlelerdir. Bunlarda eliptik bir yapı söz konusudur.

A. İlker, *Manisa Ağzları* adlı basılmamış projesinde kısaltmalarla ilgili “*Kısaltmalar, hemen hemen bütün dillerde tercih edilen yapılardır. Türkçenin yazı dili olarak kullanıldığı coğrafyalarda da birbirinden farklı ve benzer yüzlerce kısalma vardır. Ağız coğrafyalarında da kısalma kullanımı çok yaygındır. Bu, cümle ve kelime gruplarında uzun söyleyişlerden hem tasarruf etme çabasını hem de algılama ve zeka gücünde hızlı akışı göstermektedir*” bilgisini vermektedir.

Yüklemün isim unsuru düşmüş sıfat olduğu 276 isim cümlesi tespit edildi. Bu cümlelerden 174 tanesi niteleme sıfatı+ θ + ek fiil kurulan isim cümleleri iken 75 tanesi –II ekiyle yapılmış sıfat + θ + ek-fiille kurulan isim cümleleridir. 3 tane isim unsuru düşmüş birleşik yapıdaki sıfatlarla kurulan isim cümle vardır. İsim unsuru düşmüş belirsizlik sıfatıyla kurulan cümle sadece *Sevgili Arsız Ölüm* romanında bulunmaktadır.

Mevcut örnekler genellikle Türkçenin en işlek isimden isim yapma eki olan +II ve +sIz ile türemiştir.

1.1.7.1. Birleşik Yapıdaki Sıfat + θ + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Çöp bayırlarında ben de delikanlıyım. (BKÇM , 56)

Soğukkanlıdırlar. (UB , 287)

1.1.7.2. +sIz Yapım Ekiyle Yapılmış Olan Sıfat + θ + Ek- fiil İle Kurulmuş Olan İsim Cümleleri

Anlayamadığım için çaresizdim. (Aİ , 12)

Gogi'nin fikrince, oturdukları mahalleleri dışlayan şehrin son çemberi, elektrik yüklü bir telden farksızdı. (BK , 8)

Yüzün, belleğimden boğuşarak kopardığım buruşmuş bir defter yaprağından farksızdı. (GD , 91)

Ölümsüzüm. (M , 84)

Zararsızdırlar. (OÖY , 10)

(Aİ , 42) ,(Aİ , 106) , (BK , 9) , (BK , 38) , (BK , 48) , (BK , 78) , (BK , 96) ,(BK , 122) , (GD , 96) , (GD , 136) , (GD , 154) , (GD , 159) , (M , 191) ,(M , 253) , (M , 253) , (OÖY , 118)

1.1.7.3. +II Yapım Ekiyle Yapılmış Sıfat + θ + Ek- fiil İle Kurulmuş Olan İsim Cümleleri

Soluğu öylesine güçlüydü ki.(Aİ , 3)

Askı organları ağlamaklıydı. (BK , 8)

Öteki çatılırsa tabak fabrikasının altındaki düzlükte yan yana sıralıydı. (BKÇM , 3)

Kutsal geyik gibi boynuzluydu. (GD , 96)

Haklısın. (M , 10)

İnsanlar ağaçlardan korkmakta haklıymışlar. (OÖY , 18)

O günden bu güne ne yaşlı deli bir adamla evliydim. (SAÖ , 152)

Kulağım eğitimidir. (UB , 54)

(Aİ , 61) ,(Aİ , 97) , (BK , 10) , (BK , 12) ,(BK , 19) ,(BK , 20) ,(BK , 44) , (BK , 52) , (BK , 70) , (BK , 73) , (BK , 91) , (BK , 92) , (BK , 109) , (BK , 118) , (BK , 117) , (BKÇM , 72) ,(BKÇM , 78) , (BKÇM , 107) ,(GD , 103) ,(GD , 110) , (GD , 120) , (GD , 121) , (GD , 131) , (GD , 143) , (GD , 144) , (GD , 161) , (GD , 167) ,(GD , 170) , (M , 15) , (M , 16) , (M , 20) , (M , 21) , (M , 25) , (M , 30) , (M , 45) ,(M , 127) , (M , 134) , (M , 151) , (M , 202) , (M , 203) , (M , 218) , (OÖY , 21) , (OÖY , 41) , (OÖY , 46) , (OÖY , 48) , (OÖY , 96) , (OÖY , 106) , (OÖY , 121) , (OÖY , 134) , (OÖY , 136) , (OÖY , 148) , (OÖY , 165) , (SAÖ , 195) , (UB , 89) , (UB , 106) , (UB , 108) , (UB , 180) , (UB , 197) , (UB , 227) ,(UB , 268) , (UB , 274) , (UB , 293) , (UB , 294) , (UB , 309) , (UB , 319) , (UB , 325)

1.1.7.4. Belirsizlik Sıfatı + θ + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Bu tür örnekler oldukça azdır.

İşin aslı başkaydı. (SAÖ , 8)

1.1.7.5. Sayı Sıfatı + θ + Ek- fiil Kurulan İsim Cümleleri

Halilhan'da ikna kabiliyeti açısından tekamil derecesi yüzdü. (BK , 43)

Allah'ın hakkı üçtür. (SAÖ , 114)

1.1.7.6. Niteleme Sıfatı + θ + Ek- fiil Kurulan İsim Cümleleri

Romanlarda, çok sayıda isim unsuru düşmüş niteleme sıfatının yüklem olduğu cümleler kullanılmıştır.

Bütün pencereler çıplaktı.(Aİ , 6)

Kaliteli bir sürüş elde ettiğini, asfaltta yüzercesine kaydığını açıklarken sesi berraktı.

(BK , 8)

İşçilerin durumu, Kel Ali'nin uydurup kulaklarına taktığı lafa uygundu. (BKÇM , 73)

İyiydi. (GD , 22)

Galiba ben, kalemin kağıt üstündeki sessiz kıpırtısına muhtacım. (GD , 174)

Koşan çocuğu görmek iyidir. (M , 13)

Ormana gitmek için hazırdı. (OÖY , 15)

İyiyim. (SAÖ , 14)

Bir bizonun ağzından anlattığı özgürleşme öyküsü de güzeldir. (UB , 10)

(Aİ , 22) ,(Aİ , 24) ,(Aİ , 38) ,(Aİ , 44) ,(Aİ , 51) ,(Aİ , 62) , (Aİ , 63) ,(Aİ , 76) ,(Aİ , 96) , (Aİ , 99) , (Aİ , 106) ,(BK , 10) , (BK , 19) , (BK , 22) , (BK , 24) , (BK , 25) , (BK , 38) , (BK , 39) ,(BK , 46) , (BK , 47) ,(BK , 51) , (BK , 58) , (BK , 59) , (BK , 66) , (BK , 67) , (BK , 68) , (BK , 70) , (BK , 71) , (BK , 72) , (BK , 74) , (BK , 75) , (BK , 76) ,(BK , 78) , (BK , 84) ,(BK , 87) ,(BK , 88) , (BK , 95) , (BK , 96) ,(BK , 97) , (BK , 98) , (BK , 100) , (BK , 101) , (BK , 106) , (BK , 107) , (BK , 108) , (BK , 109) ,(BK , 111) , (BK , 112) , (BK , 116) , (BK , 117) ,(BK , 118) ,(BK , 121) , (BK , 122) , (BK , 125) , (BK , 126) ,(BK , 129) ,(BKÇM , 78) , (BKÇM , 82) , (BKÇM , 85) ,(BKÇM , 107) ,(GD , 40) , (GD , 44) , (GD , 49) , (GD , 75) , (GD , 78) , (GD , 86) , (GD , 98) , (GD , 107) ,(GD , 110) ,(GD , 112) , (GD , 113) , (GD , 125) , (GD , 132) , (GD , 152) , (GD , 158) , (GD , 165) ,(GD , 170) ,(M , 13) , (M , 22) , (M , 25) , (M , 67) , (M , 73) ,(M , 103) , (M , 122) ,(M , 132) , (M , 132) ,(M , 142) ,(M , 167) , (M , 181) , (M , 183) ,(M , 193) , (M , 195) ,(M , 196) ,(M , 202) , (M , 217) ,(M , 228) , (M , 230) , (M , 236) , (M , 247) , (M , 249) , (M , 252) , (M , 253) , (M , 254) ,(OÖY , 15) , (OÖY , 22) , (OÖY , 27) , (OÖY , 33) , (OÖY , 43) ,(OÖY , 50) , (OÖY , 57) , (OÖY , 58) , (OÖY , 76) , (OÖY , 87) , (OÖY , 90) , (OÖY , 119) , (OÖY , 142) , (OÖY , 146) , (OÖY ,

156) , (OÖY , 160) , (OÖY , 164) , (OÖY , 165) , (OÖY , 173) , (SAÖ , 29) , (SAÖ , 83) , (SAÖ , 167) , (SAÖ , 209) , (UB , 16) , (UB , 41) , (UB , 52) , (UB , 53) , (UB , 68) , (UB , 82) , (UB , 94) , (UB , 104) , (UB , 125) , (UB , 141) , (UB , 180) , (UB , 188) , (UB , 196) , (UB , 208) , (UB , 214) , (UB , 217) , (UB , 221) , (UB , 254) , (UB , 341) , (UB , 344)

1.1.8. YÜKLEMİN BELİRTİLİ İSİM TAMLAMASI OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ

Romanlarda yüklem belirti ismi tamlaması olduğu isim cümlelerinin sayısı, yüklem belirtsiz isim tamlaması olduğu isim cümlelerinin sayısından fazladır. Yüklem belirti ismi tamlaması olduğu isim cümlelerinin 23 tanesi *Muinar*, 17 tanesi *Gece Dersleri* romanında olup toplam 75 cümle tespit edilmiştir.

Alyılmaz, belirti ismi tamlamasının ifade ve yapı bakımından belirtsiz isim tamlamasından tamamen farklı bir özellik taşıdığını, belirten durumundaki isim ile belirtilen durumundaki isim arasında bir ilişkinin olduğunu söylemektedir. “*Belirten durumundaki isim, belirtilen durumundaki belirli bir ismi gösterir. Bu iki isim arasındaki ilişki, belirtsiz isim tamlamalarındakinin aksine özel ve geçicidir*” bilgisini vermektedir (Alyılmaz, 1994 : 113).

1.1.8.1. Belirten İsim + Belirten Eki + Belirtilen İsim + Belirtilen Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Hayat fazlalıkların toplamıdır.(Aİ , 11)

Hayattaki en büyük hüznü, karısının çalışmasıydı. (BK , 24)

Kimin nesisin? (BKÇM , 30)

Islak bir havlu aşkın neyidir? (GD , 33)

Görüş alanına giren canlı cansız bütün varlıklar, rüyalandaki görüntüler gibi asıllarının gölgesiydiler. (OÖY , 107)

Alacüvek adı atamız yatırın yadigarıdır. (SAÖ , 24)

Sen buranın kahyasısın. (UB , 198)

(BK , 102) , (GD , 43) ,(GD , 57) , (GD , 125) , (M , 43) , (M , 55) , (M , 57) , (M , 60) (M , 92) , (M , 108) , (M , 117) ,(SAÖ , 195) , (UB , 315)

1.1.8.2. Belirten İsim + Belirten Eki + Sıfat + Belirtilen İsim + Belirtilen Eki + Ek-fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Aynina'nın annesi, babası, ağabeyleri de dahil tüm sülalesi, ülke genelinde randevu evleri halkasının bir numaralı patronlarıydı. (BK , 38)

Benim taraklı ayaklarımdı. (GD , 17)

Bu, benim Sümbüle'yle aramdaki adımdı. (M , 185)

Aşk, ölüme karşı insanın en güçlü silahıdır. (OÖY , 54)

Allah'ın değerli bir kuluymuş. (SAÖ , 15)

Hayatın zemin katındayız. (UB , 165)

(GD , 107) ,(GD , 113) , (GD , 133) , (GD , 153) , (SAÖ , 181)

1.1.8.3. Belirten İsim + Belirten İsim + Belirten Eki + Belirtilen İsim + Belirtilen Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Küçük gece odasında, sınıf ve insan sevgisinin şaheseridir. (GD , 47)

Uyku ustalarının yalancısıyım. (M , 25)

Aşk tarlasının bahçivanıydı. (M , 121)

1.1.8.4. Sıfat + Belirten İsim + Belirten Eki + Belirtilen İsim + Belirtilen Eki + Ek-fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Ruhumuzu titreten bu ifade, Nezir'i tanımamış olsak içinde kalacağımız, varlığımızı kuşatacak olan hayatın ifadesiydi.(Aİ , 47)

Her memlekette genel müdür seviyesine gelmiş kişiler bu teşkilatın üyesiydi. (BK , 71)

Kel Ali, daha montajın türküsü değilken çöp bayırlarında kurulan ilk konduların türküsüydü. (BKÇM , 62)

Kesin, kanlı bir intikamın peşindeydi. (GD , 80)

Tabut kadar bir dükkanın içindeyim. (M , 132)

Zekâsız adamın tekiyim. (OÖY , 27)

Beni ağırlaştıracak her şeyin üstündeyim. (UB , 62)

(BK , 107) , (GD , 86) , (M , 184) , (OÖY , 171) , (UB , 264) , (UB , 338)

1.1.8.5. Belirten isim + Belirten Eki + Belirten İsim + Belirten Eki + Belirtilen İsim + Belirtilen Eki + Ek- fiil ile Kurulan İsim Cümleleri

Tüm o belirtiler, benim uyanışımın belirtileriydi. (M , 11)

1.1.8.6. 0 + Belirtilen İsim + Belirtilen Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Hepsinin eli baltasındaydı.(Aİ , 49)

Kızların yol ortasında ağlayışından zevk duyduğu günler daima hatırladığıdır. (BK , 68)

“Yanımdayız!” (BKÇM , 34)

Evimize geldiğinde elimi sıkmak istemediği, parmaklarımın boşlukta yüzmesine ve hüznle böğrüme düşmesine neden olduğu için dikkatim üstündeydi. (GD , 40)

Yıllardır içimdeydin. (M , 11)

Düzeni yerindeymiş. (OÖY , 145)

Ben annenim , geberesice. (SAÖ , 196)

(Aİ , 63) ,(Aİ , 99) , (OÖY , 174) , (M , 133) , (M , 134) , (M , 140) , (M , 142) , (M , 166) , (M , 173) ,(M , 202) , (M , 213) , (M , 251)

1.1.8.7. Sıfat + Belirten İsim+ Belirten Eki + Sıfat + Belirten İsim + Belirten Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

On sekiz yılın taze fidanıydım. (GD , 7)

1.1.8.8. Belirten İsim + Belirten Eki + Sıfat + Belirten İsim + Belirten Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Grev çadırlarında yenen yıldızlı börekler ve fabrika bahçelerine dikilen dayanışma fidanları senin sapkın gönlünün marifetleriydi. (GD , 11)

1.1.8.9. Özel İsim + Belirten Eki + Belirten İsim + Belirten Eki + Belirtilen İsim + Belirtilen Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Nuh Peygamber’in keçisinin aslıydım ki. (GD , 72)

1.1.9. YÜKLEMİN BELİRTİSİZ İSİM TAMLAMASI OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ

Alyılmaz, doktora tezinde belirtisiz isim tamlamasını, birden fazla anlam ögesiyle kurulmuş genel anlamlı ögeler başlığı altında değerlendirmiştir. Belirtisiz isim tamlamasının birçok dilde olduğu gibi Türkçe’de de isim yapma yollarından olduğunu söylemektedir (Alyılmaz, 1994 : 19)

Yüklemün belirtisiz isim tamlaması olduğu isim cümlesi sayısı 50’dir. Bu cümleler, *Sevgili Arsız Ölüm* ve *Aşk İşaretleri* romanında olmayıp 27’si *Muınar* romanında tespit edilmiştir.

1.1.9.1. Belirten İsim + Belirtilen İsim + Belirten Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Onlar denge şeyidir. (BK , 67)

Sendikaya kayıtlı olan işçiye grev destekçisi olmak sendika emriydi. (BKÇM , 35)

Herhalde sen, şu sözünü ettikleri bilgelik kompleksisin. (GD , 127)

Şiddet yanlısıydı. (M , 44)

(BK , 67) , (BK , 123) , (GD , 164) , (M , 98) , (M , 99) , (M , 101) , (M , 110) , (M , 113) , (M , 122) , (M , 122) , (M , 124) , (M , 166) , (M , 166) , (M , 195) , (M , 223) , (M , 249) , (M , 251) , (M , 252) , (M , 258) , (UB , 9) , (UB , 77) , (UB , 78) , (UB , 98) , (UB , 131)

1.1.9.2. Sıfat + Belirten İsim + Belirtilen İsim + Belirtilen Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Olay kesinlikle bir takip olayıydı. (BK , 66)

Grev çadırı satmak, Çöp Yolu’nda bir grev adeti idi. (BKÇM , 32)

On yıl artık bir sözcükler mezarlığıydı. (GD , 113)

Coşkulu an meselesiydi. (M , 20)

İkimiz aynı hava içindeyiz. (OÖY , 88)

Olgun’u sıkıntılı uykusundan uyandıran, asfalt tabancaların çıkardığı bitmez tükenmez kırma sesi ve ardı arkası kesilmeyen otomobil alarmlarıymış.(UB , 5)

(BK , 86) ,(M , 70) , (M , 114) ,(M , 114) , (OÖY , 121)

1.1.9.3. İsim- fiil + Belirtilen İsim + Belirtilen Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Ç.T.P.müşterek malzemelerden oluşan birleşik bir kompozitör, kaplama malzemesidir.
(BK , 52)

Bu kudret yalnızca Tanrı'ya veri olan gizlilikleri görme kudretiydi. (BKÇM , 29)
Üşüme ustasıyım.(M , 128)

(BK , 82) ,(BK , 88) , (BK , 105) , (M , 212)

1.1.9.4. Özel İsim + Belirtilen İsim + Belirten Eki + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Arap topraklarındayım. (M , 214)

1.1.10. SORU ŞEKLİNDEKİ İSİM CÜMLELERİ

Soru şeklindeki isim cümleleri soru zarfı, soru zamiri ve *ml* soru edatıyla kurulmuştur.

1.1.10.1. Soru Zarfı + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Sen nasılsın? (GD , 22)

Niyeymiş? (SAÖ , 148)

1.1.10.2. Soru Zamiri + Ek- fiil ile Kurulan İsim Cümleleri

Sesleri uçsuz bucaksız sessizlikte yitip giden, cümleleri dayanıksız, bakıldığını bilmeyen ve bakıldığı duygusuyla bakamayan insanların gözlerine karşı, camdan göz yapmanın manası nedir? (Aİ, 90)

Üç satırlık teklif mektubuyla büyük para kazandıracak bir olayı yakalamasına, rakip adamların kafasını uçurup sancağı kapmasına meydan açan şey neydi? (BK , 87)

Ev dediğin nedir ki ? (M , 30)

Ben neyim ki! (OÖY , 7)

Siz kimsiniz? (SAÖ , 196)

Yakındığın nedir? (UB , 25)

(M , 39) , (M , 96) , (M , 178) , (M , 243) , (OÖY , 47) , (OÖY , 52) , (UB , 238) , (UB , 323)

1.1.10.3. İsim + Ek- fiil + ‘mI’ Soru Edatı İle Kurulan İsim Cümleleri

İfadesini bulmuş en mükemmel eserde bile vicdanımızı yaralayan bir giz yok muydu?(Aİ , 2)

Biz üç kardeş bir ırk mıyız? (BK , 25)

Allah'ın peygamberine insanların tokat attığından haberiniz var mı? (BKÇM , 52)

Şafi şeflerinden biri mi? (GD , 40)

Derin, çalkantılı yoğunluğun insan için sırrını koruduğu çok eski bir çağda mıydık? (GD , 125)

Uyanışında hile yok mu? (M , 11)

Dünyada rüzgârlar esmeye başladığında ağaçlar yoktu değil mi? (OÖY , 24)

Kızların oğlanlara haber göndermesi ayıp mı? (SAÖ , 78)

Sigaraya müsaade var mı? (UB , 21)

(Aİ , 2) , (Aİ , 17) , (Aİ , 20) , (Aİ , 21) , (Aİ , 29) , (Aİ , 33) , (Aİ , 34) , (Aİ , 42) , (Aİ , 43) , (Aİ , 48) , (Aİ , 51) , (Aİ , 55) , (Aİ , 56) , (Aİ , 59) , (Aİ , 60) , (Aİ , 70) , (Aİ , 84) , (Aİ , 94) , (Aİ , 96) , (Aİ , 104) , (Aİ , 105) , (BK , 47) , (BK , 92) , (BK , 108) , (BK , 117) , (BK , 123) , (BKÇM , 113) , (GD , 82) , (M , 37) , (M , 42) , (M , 55) , (M , 66) , (M , 69) , (M , 77) , (M , 88) , (M , 96) , (M , 121) , (M , 131) , (M , 140) , (M , 150) , (M , 154) , (M , 155) , (M , 163) , (M , 180) , (M , 186) , (M , 219) , (M , 219) , (M , 225) , (M , 227) , (M , 227) , (M , 235) , (M , 250) , (M , 251) , (OÖY , 31) , (OÖY , 31) , (OÖY , 40) , (OÖY , 48) , (OÖY , 51) , (OÖY , 55) , (OÖY , 60) , (OÖY , 64) , (OÖY , 77) , (OÖY , 79) , (OÖY , 81) , (OÖY , 89) , (OÖY , 93) , (OÖY , 102) , (OÖY , 112) , (OÖY , 114) , (OÖY , 117) , (OÖY , 166) , (OÖY , 171) , (UB , 48) , (UB , 54) , (UB , 59) , (UB , 60) , (UB , 70) , (UB , 74) , (UB , 97) , (UB , 105) , (UB , 106) , (UB , 112) , (UB , 117) , (UB , 120) , (UB , 125) , (UB , 126) , (UB , 142) , (UB , 148) , (UB , 149) , (UB , 150) , (UB , 164) , (UB , 180) , (UB , 241) , (UB , 276) , (UB , 293) , (UB , 317) , (UB , 322)

1.1.11. YÜKLEMİN SIFAT-FİİL VE İSİM-FİİL OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ

Yüklemın sıfat-fiil olduğu isim cümlesi sayısı 25, isim-fiil olduğu isim cümlesi sayısı 20’dir. *Buzdan Kılıçlar* romanında 16, *Gece Dersleri* romanında 12 cümle tespit edildi. Cümlelerde 3.tekil şahıs ve bilinen geçmiş zamanın fazla sayıda olduğunu görmekteyiz. Romanlarda “-Iş” isim-fiil + isim+ek-fiil ile kurulan isim cümlesi tespit edilmemiştir.

1.1.11.1. Sıfat-fiil + İsim + Ek fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Hayat boyu kız olacak nanesin.(Aİ , 12)

Bu, arkadaşı Gogi’nin ona taktığı addı.(BK , 6)

Kimine göre insanların gelip gitmesi kesilen kurbanlardandı. (BKÇM , 35)

Biz tanımlarla yaşayan robotlarız. (GD , 38)

Mühürle bir davaya bağlanmış durumdayım.(M , 87)

Sayıklayarak gözlerini açtığında yorgunluktan hiçbir şey düşünemez durumdaydı. (OÖY , 3)

Bağlanmış durumdayız. (UB , 73)

(BK , 17) , (BK , 44) ,(BK , 52) ,(BK , 65) , (BK , 75) ,(BK , 82) , (BK , 88) , (BK , 96) , (BK , 102) ,(BK , 124) , (BKÇM , 81) ,(GD , 67) , (GD , 125) , (OÖY , 64) , (UB , 82) , (UB , 83) , (UB , 235) , (UB , 238)

1.1.11.2.“-me” isim-fiil Ekiyle Yapılmış Olan İsim- fiil + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Ona anlatılan bu hikayelerde korkuya kapıldığı püf nokta, soylarında aşk yüzünden kırk yaşından yukarı yaşayan çok az insanın bulunmasıydı. (BK , 20)

Pil işçisi kadınların yakmasıydı. (BKÇM , 32)

Dileğimiz kadro politikasının daha keskin bir dille, kaypak tavırlara prim vermeden tartışılmasıdır. (GD , 78)

Elçi gidecek yaşta ne doğurmasıymış. (M , 147)

Anımsamaksa, ölümün, canlı organizmayı ta baştan savaş için belirlenen alanın içine çekmesidir. (OÖY , 150)

(BK , 70) , (BK , 96) , (BKÇM , 32) , (BKÇM , 32) , (GD , 79) ,(GD , 110) , (GD , 113) , (GD , 151) , (GD , 152)

1.1.11.3.–mek İsim-fiil Ekiyle Yapılmış Olan İsim- fiil + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Abisiyle iş yapmak tehlikeye atılmak demektir.(BK , 44)

Hayattaki tek arzusu, kardeşlerinin kendi emrinde hareket etmesini sağlamaktır. (BK , 70)

Politikasızlık, acıdan yürekleri göğüs kafeslerine sığmayan kadınlarımızı boşu boşuna bekletmek, sese sürmek, karmaşada boğmak, belirsizliğin içinde bırakmaktır. (GD , 78)

Benimki kör ellerde içimdeki yüzeyle yoklamaktır. (GD , 117)

Kendimi didikleme, örselemek, yeşil vakitli kadının kızı olmanın tadını çıkarmaktır. (GD , 117)

Her şeyin arzusu bir düzene kavuşmaktır. (M , 33)

1.1.12. YÜKLEMİ “var” + EK- FİİL İLE KURULAN İSİM CÜMLELERİ

Yüklemi “var + ek-fiil ile kurulan isim cümle sayısı 364 olup bu cümlelerin 110’u *Muınar* romanında, 84’ü *Unutma Bahçesi* romanındadır. Cümlelerin hemen hepsi 3.teklik şahısla çekimlenmiştir, çoğul şahıs hiçbir romanda kullanılmamıştır.

Elimde bir aşk kitabının hayali ağırlığı var. (Aİ , 1)

Bu kişilerle doğru temas kurabilmek için onun tam kapasite çalışan beynine ihtiyaç vardı.(BK , 7)

Çiçektepe’de konduların kurulduğu ilk günlerden beri geceleri kadınların düzenlediği bir fener alayı vardı.(BKÇM , 14)

Geçmişte özleyeceğimiz ne var? (GD , 19)

Benim özel Tanrım vardı. (M , 4)

Bilmek gerekirdi ki kibarlıkla sahtekârlık arasında ince bir çizgi, belirsiz bir sınır vardı. (OÖY , 17)

Üstüne siyah takın elbise, başında foter şapka vardı. (SAÖ , 8)

Üstümde bir dargınlık var.(UB , 7)

(Aİ , 2) ,(Aİ , 3) ,(Aİ , 10) ,(Aİ , 12) ,(Aİ , 13) ,(Aİ , 18) ,(Aİ , 20) ,(Aİ , 21) ,(Aİ , 23) ,(Aİ , 36) ,(Aİ , 42) ,(Aİ , 47) ,(Aİ , 49) ,(Aİ , 56) ,(Aİ , 60) ,(Aİ , 64) ,(Aİ , 68) ,(Aİ , 69) ,(Aİ , 85) ,(Aİ , 86) ,(Aİ , 91) ,(Aİ , 95) ,(Aİ , 96) ,(Aİ , 97) ,(Aİ , 98) ,(Aİ , 100) ,(Aİ , 104) ,(Aİ , 105) ,(Aİ , 106) ,(Aİ , 108) ,(BK , 10) ,(BK , 12) ,(BK , 18) ,(BK , 22) ,(BK , 24) ,(BK , 26) ,(BK , 36) ,(BK , 38) ,(BK , 41) ,(BK , 42) ,(BK , 49) ,(BK , 51) ,(BK , 58) ,(BK , 60) ,(BK , 61) ,(BK , 65) ,(BK , 66) ,(BK , 67) ,(BK , 70) ,(BK , 71) ,(BK , 74) ,(BK , 75) ,(BK , 77) ,(BK , 82) ,(BK , 83) ,(BK , 85) ,(BK , 92) ,(BK , 98) ,(BK , 99) ,(BK , 105) ,(BK , 109) ,(BK , 110) ,(BK , 116) ,(BK , 121) ,(BK , 124) ,(BK , 125) ,(BK , 126) ,(BK , 128) ,(BK , 129) ,(BKÇM , 51) ,(BKÇM , 56) ,(BKÇM , 69) ,(BKÇM , 78) ,(BKÇM , 85) ,(BKÇM , 88) ,(BKÇM , 95) ,(BKÇM , 98) ,(BKÇM , 106) ,(BKÇM , 132) ,(GD , 38) ,(GD , 40) ,(GD , 44) ,(GD , 98) ,(GD , 99) ,(GD , 102) ,(GD , 112) ,(GD , 125) ,(GD , 132) ,(GD , 137) ,(GD , 161) ,(GD , 165) ,(M , 13) ,(M , 16) ,(M , 17) ,(M , 19) ,(M , 20) ,(M , 31) ,(M , 32) ,(M , 33) ,(M , 36) ,(M , 38) ,(M , 40) ,(M , 41) ,(M , 44) ,(M , 48) ,(M , 54) ,(M , 55) ,(M , 56) ,(M , 57) ,(M , 62) ,(M , 64) ,(M , 66) ,(M , 68) ,(M , 73) ,(M , 74) ,(M , 82) ,(M , 83) ,(M , 84) ,(M , 86) ,(M , 87) ,(M , 89) ,(M , 90) ,(M , 94) ,(M , 95) ,(M , 96) ,(M , 102) ,(M , 113) ,(M , 114) ,(M , 114) ,(M , 115) ,(M , 116) ,(M , 118) ,(M , 120) ,(M , 123) ,(M , 127) ,(M , 131) ,(M , 132) ,(M , 133) ,(M , 134) ,(M , 135) ,(M , 136) ,(M , 137) ,(M , 138) ,(M , 139) ,(M , 140) ,(M , 141) ,(M , 149) ,(M , 149) ,(M , 152) ,(M , 155) ,(M , 155) ,(M , 156) ,(M , 163) ,(M , 164) ,(M , 165) ,(M , 166) ,(M , 169) ,(M , 170) ,(M , 177) ,(M , 182) ,(M , 185) ,(M , 188) ,(M , 190) ,(M , 192) ,(M , 197) ,(M , 200) ,(M , 203) ,(M , 208) ,(M , 212) ,(M , 219) ,(M , 221) ,(M , 224) ,(M , 227) ,(M , 228) ,(M , 229) ,(M , 234) ,(M , 240) ,(M , 242) ,(M , 246) ,(M , 249) ,(M , 252) ,(M , 253) ,(M , 255) ,(M , 256) ,(M , 258) ,(M , 260) ,(OÖY , 20) ,(OÖY , 22) ,(OÖY , 34) ,(OÖY , 47) ,(OÖY , 51) ,(OÖY , 51) ,(OÖY , 52) ,(OÖY , 59) ,(OÖY , 62) ,(OÖY , 65) ,(OÖY , 67) ,(OÖY , 71) ,(OÖY , 76) ,(OÖY , 78) ,(OÖY , 88) ,(OÖY , 89) ,(OÖY , 90) ,(OÖY , 91) ,(OÖY , 99) ,(OÖY , 99) ,(OÖY , 100) ,(OÖY , 105) ,(OÖY , 106) ,(OÖY , 107) ,(OÖY , 111) ,(OÖY , 115) ,(OÖY , 116) ,(OÖY , 118) ,(OÖY , 124) ,(OÖY , 125) ,(OÖY , 134) ,(OÖY , 141) ,(OÖY , 142) ,(OÖY , 150) ,(OÖY , 156) ,(OÖY , 160) ,(OÖY

, 163), (OÖY, 165), (OÖY, 174), (SAÖ, 14), (SAÖ, 32), (SAÖ, 33), (SAÖ, 40), (SAÖ, 52), (SAÖ, 73), (SAÖ, 81), (SAÖ, 130), (SAÖ, 167), (SAÖ, 170), (SAÖ, 175), (SAÖ, 176), (SAÖ, 185), (SAÖ, 208), (SAÖ, 209), (SAÖ, 213), (UB, 16), (UB, 24), (UB, 24), (UB, 25), (UB, 26), (UB, 29), (UB, 34), (UB, 35), (UB, 36), (UB, 44), (UB, 47), (UB, 58), (UB, 61), (UB, 62), (UB, 63), (UB, 65), (UB, 71), (UB, 73), (UB, 77), (UB, 82), (UB, 91), (UB, 106), (UB, 116), (UB, 117), (UB, 119), (UB, 126), (UB, 129), (UB, 131), (UB, 132), (UB, 144), (UB, 146), (UB, 147), (UB, 162), (UB, 165), (UB, 166), (UB, 167), (UB, 170), (UB, 171), (UB, 173), (UB, 178), (UB, 180), (UB, 186), (UB, 196), (UB, 209), (UB, 213), (UB, 214), (UB, 215), (UB, 223), (UB, 228), (UB, 237), (UB, 239), (UB, 266), (UB, 272), (UB, 283), (UB, 288), (UB, 305), (UB, 307), (UB, 311), (UB, 315), (UB, 316), (UB, 326), (UB, 328), (UB, 338), (UB, 339), (UB, 345)

1.1.13. YÜKLEMİN EDAT + EK FİİL İLE KURULDUĞU İSİM CÜMLELERİ

Romanlarda en az kullanılan isim cümlesi, yüklem edat+ ek fiil ile kurulduğu isim cümlesidir. 17 cümle kullanılmıştır. Romanlarda yalnızca “gibi” edatı yüklem olmuştur. Diğer edatların yüklem olduğu cümleler mevcut değildir.

Uğradığımız görüntünün dehşetiyle mahzenin ortasında çırılçıplak kalıp şeffaflaşmış gibiyiz. (Aİ, 62)

Bu, çöp bayırılarında her yeni kondu mahallesinin kuruluşundan sonra tekrarlanan bir oyun gibiydi. (BKÇM, 86)

Cebinde kulak parçaları ve yarım bir canavar burnuyla dolaşan hüzünlü bir katil gibiydim. (GD, 47)

Yok gibisin. (M, 67)

Ya bir gün sinekleri gibiysek? (OÖY, 54)

(Aİ, 85), (GD, 57), (GD, 82), (GD, 98), (M, 67), (M, 223), (M, 251), (M, 261), (UB, 92), (UB, 264), (UB, 30)

1.1.14. BİLDİRME EKİNİN DÜŞTÜĞÜ İSİM CÜMLELERİ

Tekin, romanlarında, devrik cümlelerden sonra en çok bildirme ekinin düştüğü isim cümleleri kullanmıştır. Toplamda 448 cümle olup bu cümlelerin 110'u *Aşk İşaretleri* romanında, 115'i *Umutma Bahçesi* romanında, 114'ü *Muınar* romanında yer almaktadır.

İçimde hala kelimeler yoluyla canlanmak isteyen bir hayatın olması garip. (Aİ , 1)

Umudumuz, hayatımız kapalı. (BK , 8)

Çocuk parası da ne? (BKÇM , 68)

Ya da eşek durumun sahiden umutsuz. (GD , 15)

Durumu kabullenmiş görünüp varlığını hafife almak en doğrusu. (M , 10)

Menşur'um kız oğlan kız. (SAÖ , 18)

Şişelerin kimi renkli, kimi renksiz.(UB , 6)

(Aİ , 2), (Aİ , 3), (Aİ , 6), (Aİ , 8), (Aİ , 10), (Aİ , 11), (Aİ , 12), (Aİ , 15),
Aİ , 16), (Aİ , 18), (Aİ , 19), (Aİ , 20), (Aİ , 21), (Aİ , 22), (Aİ , 23), (Aİ , 24),
, (Aİ , 25), (Aİ , 26), (Aİ , 28), (Aİ , 30), (Aİ , 31), (Aİ , 32), (Aİ , 33), (Aİ ,
34), (Aİ , 35), (Aİ , 36), (Aİ , 37), (Aİ , 39), (Aİ , 40), (Aİ , 44), (Aİ , 45),
(Aİ , 47), (Aİ , 48), (Aİ , 51), (Aİ , 52), (Aİ , 55), (Aİ , 56), (Aİ , 58), (Aİ ,
59)(Aİ , 61)(Aİ , 62)(Aİ , 63)(Aİ , 64)(Aİ , 67)(Aİ , 69)(Aİ , 71)(Aİ , 72)(Aİ ,
77)(Aİ , 79)(Aİ , 85)(Aİ , 86)(Aİ , 91)(Aİ , 92)(Aİ , 95)(Aİ , 97)(Aİ , 98)(Aİ , 99)
(Aİ , 100), (Aİ , 105), (Aİ , 106), (Aİ , 107)(Aİ , 109), (BK , 12), (BK , 17),
(BK , 21), (BK , 25), (BK , 26), (BK , 35), (BK , 48), (BK , 83), (BK , 84),
(BK , 91), (BK , 102), (BK , 104), (BK , 127), (BKÇM , 106), (BKÇM , 121)
, (GD , 26), (GD , 27), (GD , 38), (GD , 51), (GD , 52), (GD , 57), (GD , 58)
, (GD , 73), (GD , 83), (GD , 99), (GD , 103), (GD , 106), (GD , 107), (GD ,
108), (GD , 120), (GD , 127), (GD , 139), (GD , 145), (GD , 146), (GD , 168)
, (GD , 169), (M , 10), (M , 11), (M , 12), (M , 14), (M , 18), (M , 20),
(M , 32), (M , 41), (M , 42), (M , 44), (M , 45), (M , 51), (M , 52), (M ,
55), (M , 62), (M , 65), (M , 67), (M , 69), (M , 75), (M , 82), (M , 83)
, (M , 84), (M , 85), (M , 86), (M , 87), (M , 88), (M , 92), (M , 96), (M
, 97), (M , 102), (M , 107), (M , 108), (M , 113), (M , 114), (M , 115),
(M , 117), (M , 118), (M , 119), (M , 121), (M , 124), (M , 127), (M ,

128), (M, 131), (M, 133), (M, 135), (M, 136), (M, 138), (M, 139), (M, 148), (M, 152), (M, 156), (M, 164), (M, 165), (M, 168), (M, 172), (M, 177), (M, 184), (M, 188), (M, 189), (M, 196), (M, 198), (M, 210), (M, 218), (M, 219), (M, 220), (M, 221), (M, 222), (M, 225), (M, 230), (M, 231), (M, 235), (M, 242), (M, 246), (M, 247), (M, 249), (M, 250), (M, 251), (M, 259), (OÖY, 22), (OÖY, 26), (OÖY, 41), (OÖY, 54), (OÖY, 57), (OÖY, 66), (OÖY, 68), (OÖY, 78), (OÖY, 88), (OÖY, 94), (OÖY, 99), (OÖY, 113), (OÖY, 121), (OÖY, 121), (OÖY, 124), (OÖY, 134), (OÖY, 151), (SAÖ, 20), (SAÖ, 21), (SAÖ, 25), (SAÖ, 28), (SAÖ, 32), (SAÖ, 39), (SAÖ, 40), (SAÖ, 74), (SAÖ, 79), (SAÖ, 83), (SAÖ, 90), (SAÖ, 98), (SAÖ, 105), (SAÖ, 107), (SAÖ, 118), (SAÖ, 125), (SAÖ, 128), (SAÖ, 137), (SAÖ, 139), (SAÖ, 141), (SAÖ, 150), (SAÖ, 160), (SAÖ, 164), (SAÖ, 167), (SAÖ, 187), (SAÖ, 192), (SAÖ, 194), (SAÖ, 208), (SAÖ, 210), (SAÖ, 211), (SAÖ, 216), (UB, 7), (UB, 9), (UB, 14), (UB, 15), (UB, 17), (UB, 21), (UB, 23), (UB, 25), (UB, 29), (UB, 34), (UB, 42), (UB, 43), (UB, 48), (UB, 50), (UB, 51), (UB, 53), (UB, 56), (UB, 59), (UB, 62), (UB, 63), (UB, 71), (UB, 76), (UB, 77), (UB, 80), (UB, 81), (UB, 82), (UB, 91), (UB, 93), (UB, 94), (UB, 96), (UB, 97), (UB, 100), (UB, 101), (UB, 106), (UB, 107), (UB, 109), (UB, 110), (UB, 112), (UB, 117), (UB, 118), (UB, 119), (UB, 120), (UB, 121), (UB, 125), (UB, 132), (UB, 133), (UB, 139), (UB, 141), (UB, 142), (UB, 143), (UB, 144), (UB, 147), (UB, 152), (UB, 154), (UB, 160), (UB, 166), (UB, 173), (UB, 180), (UB, 186), (UB, 190), (UB, 191), (UB, 195), (UB, 197), (UB, 208), (UB, 212), (UB, 213), (UB, 214), (UB, 220), (UB, 226), (UB, 229), (UB, 231), (UB, 237), (UB, 238), (UB, 240), (UB, 251), (UB, 255), (UB, 265), (UB, 266), (UB, 294), (UB, 309), (UB, 316), (UB, 319), (UB, 322), (UB, 341), (UB, 345), (UB, 346)

1.1.15. ÇOK YÜKLEMLİ CÜMLELER

Türkçe’de bu tip cümleler, sıralı cümlelerdir. Romanlarda çok yüklemlilik 120 cümle tespit edildi. Bu cümlelerden yalnızca iki cümle, üç yüklemlilik isim cümlesidir. Diğer cümleler iki yüklemden oluşmaktadır. *Aşk İşaretleri* romanında cümle sayısı 3

iken Muinar romanında 36'dır. *Muinar* romanını 21 cümle ile *Ormanda Ölüm Yokmuş* ve 16 cümle ile *Sevgili Arsız Ölüm*, 15 cümle ile *Buzdan Kılıçlar* romanı takip etmektedir.

Göz, gerçeğin aynası değil, gerçeğin sırdaşdır.(Aİ , 12)

Yaşadıkları hayat esrarlı ve dev bir mıknaatıstan daha çekici. (BK , 1)

“Çöp Yolu'nun ak çadırdan gülü var, gülü var da hayli arsız yeli var.” (BKÇM , 32)

Benim aynamdı ve aynımdı. (GD , 17)

Sende gök sevgisi var, bende yer sevgisi. (M , 9)

Bir köpeğim vardı, adı Yaşar. (OÖY , 9)

Kimi zaman bembeyaz sakallı, nur yüzlü bir ihtiyar, kimi zaman bir top ışık, kimi zaman da bir sestir. (SAÖ , 3)

Bu rüzgar fikri ona değil, bana ait. (UB , 4)

(Aİ , 21), (Aİ , 25), (BK , 5), (BK , 16), (BK , 21), (BK , 25), (BK , 46), (BK , 47), (BK , 50), (BK , 72), (BK , 91), (BK , 99), (BK , 101), (BK , 128), (BKÇM , 39), (BKÇM , 58), (BKÇM , 78), (BKÇM , 88), (BKÇM , 98), (GD , 17), (GD , 40), (GD , 50), (GD , 78), (GD , 82), (GD , 99), (GD , 133), (GD , 147), (GD , 151), (GD , 155), (GD , 164), (M , 11), (M , 17), (M , 36), (M , 45), (M , 46), (M , 53), (M , 54), (M , 70), (M , 70), (M , 87), (M , 89), (M , 99), (M , 100), (M , 101), (M , 111), (M , 115), (M , 116), (M , 121), (M , 130), (M , 132), (M , 133), (M , 149), (M , 173), (M , 178), (M , 185), (M , 189), (M , 214), (M , 216), (M , 247), (OÖY , 20), (OÖY , 24), (OÖY , 34), (OÖY , 41), (OÖY , 43), (OÖY , 65), (OÖY , 66), (OÖY , 69), (OÖY , 78), (OÖY , 82), (OÖY , 83), (OÖY , 107), (OÖY , 108), (OÖY , 112), (OÖY , 117), (OÖY , 130), (OÖY , 141), (OÖY , 146), (SAÖ , 7), (SAÖ , 12), (SAÖ , 13), (SAÖ , 14), (SAÖ , 17), (SAÖ , 33), (SAÖ , 95), (SAÖ , 96), (SAÖ , 102), (SAÖ , 164), (SAÖ , 175), (SAÖ , 179), (SAÖ , 196), (SAÖ , 203), (SAÖ , 208), (UB , 22), (UB , 34), (UB , 45), (UB , 46), (UB , 75), (UB , 276), (UB , 294), (UB , 312), (UB , 334)

1.1.16. DEVRİK CÜMLELER

Romanlarda en fazla yer alan isim cümleleri, devrik cümleler olup toplamda 659'dur. Cümlelerin 281'i *Muinar* romanında, 143'ü *Unutma Bahçesi* romanında, 95'i de *Ormanda Ölüm Yokmuş* romanında tespit edilmiştir. *Muinar* romanında geniş zaman ve 3.teklik şahısın çok sayıda olması dikkat çekicidir. *Muinar*'da 281 cümlede 3.teklik şahıs sayısı 242 , geniş zaman sayısı 167'dir.

Devrik cümlelerin çok sayıda oluşu, yazarın üslubunu ortaya koymasından bakımından önemlidir. Yazarların etkili bir anlatım sağlamak için en çok kullandıkları cümle yapısı devrik cümlelerdir.

Parlayan iyiliğimdir bu. (Aİ , 1)

Bedenlerimizi ve ruhlarımızı dünyanızın saldırılarından korumak için kurduğumuz şaşırtıcı mucizevi savunma sistemimizin kıymetli bir parçasıdır dekorlarımız. (BK , 2)

Çöp Yolu'ndaki adetlerden birisiydi bu. (BKÇM , 38)

Vahşi bir hayat değil miydi bizimki. (GD , 19)

Yaşlı kadınlardan fısıltısını işittiğim o bilinmez üşüme bu. (M , 3)

Kendi el yazısıydı bu. (OÖY , 9)

Kasabaya da öyle sık gidip geldikleri de yoktu zaten. (SAÖ , 2)

“Sanatçı hastalığıdır bu.” (UB , 4)

(Aİ , 2), (Aİ , 3), (Aİ , 4), (Aİ , 6), (Aİ , 12), (Aİ , 16), (Aİ , 17), (Aİ , 18), (Aİ , 19), (Aİ , 21), (Aİ , 29), (Aİ , 30), (Aİ , 41), (Aİ , 44), (Aİ , 48), (Aİ , 49), (Aİ , 61), (Aİ , 71), (Aİ , 85), (Aİ , 94), (BK , 7), (BK , 14), (BK , 16), (BK , 32), (BK , 46), (BK , 47), (BK , 49), (BK , 50), (BK , 53), (BK , 61), (BK , 64), (BK , 67), (BK , 69), (BK , 83), (BK , 85), (BK , 87), (BK , 95), (BK , 99), (BK , 108), (BK , 118), (BKÇM , 120), (GD , 22), (GD , 25), (GD , 33), (GD , 34), (GD , 40), (GD , 42), (GD , 44), (GD , 45), (GD , 47), (GD , 51), (GD , 62), (GD , 63), (GD , 69), (GD , 73), (GD , 75), (GD , 78), (GD , 82), (GD , 86), (GD , 95), (GD , 97), (GD , 98), (GD , 99), (GD , 101), (GD , 103), (GD , 106), (GD , 107), (GD , 110), (GD , 112), (GD , 113), (GD , 121), (GD , 127), (GD , 129), (GD , 132), (GD , 135), (GD , 136), (GD , 150), (GD , 150), (GD , 151), (GD , 155), (GD , 156), (GD , 157), (GD ,

161), (GD, 172), (GD, 173), (GD, 174), (M, 4), (M, 10), (M, 10), (M, 11), (M, 13), (M, 13), (M, 14), (M, 15), (M, 16), (M, 17), (M, 18), (M, 19), (M, 24), (M, 25), (M, 26), (M, 30), (M, 33), (M, 34), (M, 36), (M, 37), (M, 38), (M, 39), (M, 40), (M, 42), (M, 44), (M, 45), (M, 47), (M, 52), (M, 53), (M, 55), (M, 56), (M, 57), (M, 58), (M, 59), (M, 59), (M, 60), (M, 61), (M, 65), (M, 66), (M, 68), (M, 69), (M, 70), (M, 73), (M, 75), (M, 76), (M, 77), (M, 80), (M, 82), (M, 84), (M, 85), (M, 86), (M, 87), (M, 88), (M, 89), (M, 92), (M, 93), (M, 94), (M, 97), (M, 99), (M, 100), (M, 102), (M, 103), (M, 108), (M, 109), (M, 111), (M, 114), (M, 115), (M, 116), (M, 117), (M, 118), (M, 119), (M, 124), (M, 127), (M, 128), (M, 129), (M, 130), (M, 132), (M, 133), (M, 134), (M, 135), (M, 136), (M, 138), (M, 139), (M, 140), (M, 141), (M, 142), (M, 143), (M, 147), (M, 148), (M, 150), (M, 151), (M, 152), (M, 153), (M, 154), (M, 155), (M, 156), (M, 162), (M, 163), (M, 164), (M, 165), (M, 166), (M, 167), (M, 168), (M, 170), (M, 171), (M, 174), (M, 178), (M, 180), (M, 185), (M, 186), (M, 187), (M, 188), (M, 189), (M, 190), (M, 191), (M, 193), (M, 194), (M, 195), (M, 196), (M, 197), (M, 198), (M, 199), (M, 201), (M, 202), (M, 203), (M, 204), (M, 205), (M, 208), (M, 211), (M, 213), (M, 215), (M, 216), (M, 217), (M, 218), (M, 219), (M, 220), (M, 222), (M, 223), (M, 225), (M, 226), (M, 227), (M, 228), (M, 229), (M, 230), (M, 233), (M, 234), (M, 235), (M, 241), (M, 242), (M, 244), (M, 245), (M, 247), (M, 249), (M, 250), (M, 251), (M, 252), (M, 253), (M, 254), (M, 255), (M, 256), (M, 257), (M, 258), (M, 260), (OÖY, 15), (OÖY, 16), (OÖY, 17), (OÖY, 19), (OÖY, 22), (OÖY, 24), (OÖY, 25), (OÖY, 27), (OÖY, 33), (OÖY, 36), (OÖY, 41), (OÖY, 47), (OÖY, 49), (OÖY, 51), (OÖY, 53), (OÖY, 56), (OÖY, 64), (OÖY, 66), (OÖY, 70), (OÖY, 71), (OÖY, 73), (OÖY, 75), (OÖY, 76), (OÖY, 78), (OÖY, 79), (OÖY, 83), (OÖY, 86), (OÖY, 87), (OÖY, 89), (OÖY, 90), (OÖY, 91), (OÖY, 92), (OÖY, 93), (OÖY, 97), (OÖY, 98), (OÖY, 99), (OÖY, 100), (OÖY, 104), (OÖY, 107), (OÖY, 109), (OÖY, 111), (OÖY, 112), (OÖY, 113), (OÖY, 115), (OÖY, 116), (OÖY, 117), (OÖY, 118),

(OÖY , 123) , (OÖY , 124) , (OÖY , 125) , (OÖY , 129) , (OÖY , 134) , (OÖY , 137) , (OÖY , 141) , (OÖY , 144) , (OÖY , 146) , (OÖY , 150) , (OÖY , 157) , (OÖY , 158) , (OÖY , 159) , (OÖY , 162) , (OÖY , 163) , (OÖY , 164) , (OÖY , 166) , (OÖY , 173) , (SAÖ , 20) , (SAÖ , 24) , (SAÖ , 26) , (SAÖ , 38) , (SAÖ , 59) , (SAÖ , 102) , (SAÖ , 108) , (SAÖ , 117) , (SAÖ , 130) , (SAÖ , 137) , (SAÖ , 149) , (SAÖ , 163) , (SAÖ , 179) , (SAÖ , 187) , (SAÖ , 193) , (SAÖ , 197) , (SAÖ , 200) , (SAÖ , 201) , (SAÖ , 203) , (SAÖ , 208) , (SAÖ , 209) , (SAÖ , 210) , (SAÖ , 218) , (UB , 19) , (UB , 21) , (UB , 23) , (UB , 26) , (UB , 27) , (UB , 29) , (UB , 30) , (UB , 31) , (UB , 34) , (UB , 36) , (UB , 43) , (UB , 44) , (UB , 47) , (UB , 45) , (UB , 48) , (UB , 49) , (UB , 51) , (UB , 52) , (UB , 60) , (UB , 62) , (UB , 68) , (UB , 71) , (UB , 73) , (UB , 75) , (UB , 76) , (UB , 77) , (UB , 78) , (UB , 83) , (UB , 96) , (UB , 98) , (UB , 100) , (UB , 101) , (UB , 105) , (UB , 106) , (UB , 110) , (UB , 111) , (UB , 113) , (UB , 117) , (UB , 118) , (UB , 119) , (UB , 123) , (UB , 125) , (UB , 132) , (UB , 133) , (UB , 140) , (UB , 142) , (UB , 143) , (UB , 149) , (UB , 160) , (UB , 161) , (UB , 164) , (UB , 172) , (UB , 173) , (UB , 176) , (UB , 177) , (UB , 178) , (UB , 180) , (UB , 185) , (UB , 186) , (UB , 189) , (UB , 190) , (UB , 191) , (UB , 192) , (UB , 194) , (UB , 196) , (UB , 198) , (UB , 207) , (UB , 212) , (UB , 213) , (UB , 214) , (UB , 215) , (UB , 216) , (UB , 217) , (UB , 218) , (UB , 220) , (UB , 221) , (UB , 224) , (UB , 225) , (UB , 237) , (UB , 238) , (UB , 244) , (UB , 254) , (UB , 256) , (UB , 257) , (UB , 259) , (UB , 260) , (UB , 261) , (UB , 264) , (UB , 270) , (UB , 271) , (UB , 273) , (UB , 276) , (UB , 277) , (UB , 278) , (UB , 279) , (UB , 280) , (UB , 284) , (UB , 287) , (UB , 295) , (UB , 297) , (UB , 298) , (UB , 303) , (UB , 304) , (UB , 325) , (UB , 327) , (UB , 330) , (UB , 331) , (UB , 332) , (UB , 335) , (UB , 340) , (UB , 343) , (UB , 344) , (UB , 345) , (UB , 346)

1.1.17. YOKLUK ŞEKİLLERİYLE KURULMUŞ İSİM CÜMLELERİ

Çalışmamızda “olumsuzluk” kavramı yerine “yokluk” kavramını kullanmayı uygun bulduk. Bu seçimimizde “yokluk” ve “olumsuzluk” kavramlarının ayrıntılı olarak işlendiği Ferruh AĞCA’nın *Budist Türk Çevresi Metinlerinde Olumsuzluk ve Yokluk Şekilleri* adlı kitabı etkili olmuştur.

Budist Türk çevresi metinlerinden zengin örnekler sunulan eserde, olumluluk-olumsuzluk, varlık-yokluk kavramlarını bu metinler ışığında açıklanmıştır.

Ağca, dünyada olumsuzluk şekline sahip olmayan hiçbir dilin olmadığını söylemektedir (Ağca, 2010: 13). Olumsuzluk kavramını, *Aslında olumlu yapıdaki herhangi bir sözcüğe ya da söz öbeğine eklenmiş bir işaretleyiciye sahip şekil* olarak tanımlamaktadır (Ağca, 2010: 11).

Yokluk kavramından bahsederken de “*Yokluk, isimlerde ve isim cümlelerindeki mevcut olmamayı, olumsuzluk ise isim ve fiil cümlelerindeki gerçek olmayan durumu ifade eder*” bilgisini vermektedir (Ağca, 2010: 101).

Tekin’in romanlarında, yüklemi yok+ ek-fiil ile kurulan isim cümleleri sayısı 257, değil+ek-fiil ile kurulan isim cümlelerinin sayısı 158’dir.

1.1.17.1. Yok+ Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Saklamaya gerek yok.(Aİ , 2)

Volvo’nun çemberi yarma planlarına el verir bir hali de yoktu. (BK , 8)

Tabancasını “ Tak! Tak! “ diye bir durup bir saydırdığını, kışın keçe gocuk giyip baharda eline çiçek açınmış dal aldığını bilmeyen yoktu. (BKÇM , 57)

Teklifinize uyup kırgın bedenimi ölümle dalaştıracak halim yok. (GD , 10)

Sesi yok. (M , 9)

Artık sesinde o eski ruh yoktu. (OÖY , 13)

Doğrusu, Huvati’in şimdiye kadar köye getirdiği yeni şeyler içinde otobüsün üstünde yoktu.

Anlaşılmaz bir yanı yok. (UB , 14)

(Aİ , 8), (Aİ , 10), (Aİ , 18), (Aİ , 20) , (Aİ , 22) , (Aİ , 22) , (Aİ , 35), (Aİ , 36), (Aİ , 38), (Aİ , 40), (Aİ , 41), (Aİ , 43), (Aİ , 44), (Aİ , 48), (Aİ , 48), (Aİ , 55), (Aİ , 56), (Aİ , 58), (Aİ , 61), (Aİ , 62), (Aİ , 65), (Aİ , 76), (Aİ , 77), (Aİ , 79), (Aİ , 85), (Aİ , 86), (Aİ , 90), (Aİ , 92), (Aİ , 96), (Aİ , 101), (Aİ , 106), (Aİ , 108), (BK , 43), (BK , 44), (BK , 50), (BK , 66), (BK , 75), (BK , 87), (BK , 93), (BK , 94), (BK , 97), (BK , 117), (BK , 123), (GD , 34), (GD , 38), (GD , 41), (GD , 74), (GD , 75), (GD , 79), (GD , 88), (GD , 103), (GD , 128), (GD , 139), (GD , 155), (M , 12), (M , 14), (M , 16), (M , 17), (M , 18), (M , 24), (M , 25), (M , 31), (M , 33), (M , 35), (M , 39), (M , 51),

(M, 53), (M, 56), (M, 63), (M, 64), (M, 64), (M, 65), (M, 68), (M, 69), (M, 74), (M, 85), (M, 86), (M, 87), (M, 89), (M, 90), (M, 93), (M, 96), (M, 98), (M, 99), (M, 100), (M, 101), (M, 103), (M, 110), (M, 118), (M, 119), (M, 121), (M, 125), (M, 126), (M, 132), (M, 134), (M, 139), (M, 141), (M, 149), (M, 155), (M, 156), (M, 157), (M, 162), (M, 165), (M, 170), (M, 171), (M, 174), (M, 178), (M, 179), (M, 180), (M, 182), (M, 187), (M, 189), (M, 193), (M, 198), (M, 200), (M, 202), (M, 207), (M, 213), (M, 215), (M, 225), (M, 226), (M, 234), (M, 242), (M, 243), (M, 246), (M, 247), (M, 250), (M, 251), (M, 253), (M, 254), (M, 256), (M, 259), (OÖY, 15), (OÖY, 22), (OÖY, 23), (OÖY, 27), (OÖY, 44), (OÖY, 51), (OÖY, 64), (OÖY, 67), (OÖY, 76), (OÖY, 80), (OÖY, 85), (OÖY, 88), (OÖY, 113), (OÖY, 115), (OÖY, 120), (OÖY, 121), (OÖY, 128), (OÖY, 143), (OÖY, 145), (OÖY, 158), (OÖY, 163), (OÖY, 164), (OÖY, 173), (OÖY, 174), (SAÖ, 2), (SAÖ, 33), (SAÖ, 104), (SAÖ, 128), (SAÖ, 134), (SAÖ, 152), (SAÖ, 200), (UB, 25), (UB, 28), (UB, 31), (UB, 32), (UB, 35), (UB, 45), (UB, 47), (UB, 50), (UB, 51), (UB, 55), (UB, 57), (UB, 64), (UB, 69), (UB, 72), (UB, 78), (UB, 91), (UB, 96), (UB, 98), (UB, 98), (UB, 109), (UB, 111), (UB, 119), (UB, 120), (UB, 122), (UB, 124), (UB, 125), (UB, 130), (UB, 141), (UB, 146), (UB, 154), (UB, 164), (UB, 170), (UB, 171), (UB, 175), (UB, 177), (UB, 178), (UB, 180), (UB, 181), (UB, 186), (UB, 189), (UB, 197), (UB, 210), (UB, 217), (UB, 225), (UB, 235), (UB, 236), (UB, 237), (UB, 241), (UB, 242), (UB, 253), (UB, 259), (UB, 267), (UB, 268), (UB, 269), (UB, 276), (UB, 312), (UB, 327), (UB, 342), (UB, 346)

1.1.17.2. “değil” + Ek- fiil İle Kurulan İsim Cümleleri

Hayatın tadını, kokusunu taşıyan şeyin sessizlikten yükseldiğini unutmak doğru değil.(Aİ, 1)

Karnımızı doyurmak için çırpındığımız her anı eşyalarımızda dondurup saklamamız boşuna değildir. (BK, 2)

Upuzun değildi. (BKÇM, 85)

Zaten bu yüzden sara nöbeti filan da geçirmem mümkün değil. (GD, 26)

Hoş değil. (M, 16)

Söylediğim bu değil ki. (OÖY, 31)

O zamana kadar Alacüvekliler, bir yerden bir yere eşek sırtında gitmeye bile pek alışık değillerdi. (SAÖ, 2)

Bunlar onunla ilgili öncelikle duymanızı isteyeceğim şeyler değil. (UB, 29)

(Aİ, 6), (Aİ, 11)(Aİ, 12),(Aİ, 16),(Aİ, 18),(Aİ, 19),(Aİ, 21),(Aİ, 27),(Aİ, 28),(Aİ, 33),(Aİ, 35), (Aİ, 44), (Aİ, 47),(Aİ, 51),(Aİ, 58),(Aİ, 59), (Aİ, 60),(Aİ, 61), (Aİ, 62), (Aİ, 65),(Aİ, 68),(Aİ, 74),(Aİ, 76), (Aİ, 92), (Aİ, 96),(Aİ, 100), (Aİ, 108), (BK, 45), (BK, 60), (BK, 64), (BK, 85),(BK, 102), (BKÇM, 73), (GD, 36), (GD, 39), (GD, 43), (GD, 47), (GD, 51), (GD, 52),(GD, 64), (GD, 79), (GD, 99), (GD, 106), (GD, 146), (GD, 147), (GD, 167), (M, 23), (M, 25), (M, 26), (M, 32),(M, 41), (M, 66), (M, 67), (M, 67), (M, 67), (M, 68),(M, 75), (M, 77), (M, 79), (M, 92), (M, 94), (M, 110), (M, 110), (M, 113), (M, 113), (M, 117),(M, 118), (M, 128), (M, 129), (M, 134), (M, 135), (M, 137), (M, 142),(M, 171),(M, 184), (M, 205), (M, 215), (M, 226), (M, 229), (M, 235), (M, 239), (M, 252), (M, 253), (M, 255), (M, 259), (OÖY, 39), (OÖY, 41), (OÖY, 54), (OÖY, 60), (OÖY, 69), (OÖY, 71), (OÖY, 75), (OÖY, 90), (OÖY, 93), (OÖY, 99), (OÖY, 123),(OÖY, 160), (SAÖ, 17), (SAÖ, 73), (SAÖ, 78), (SAÖ, 95), (UB, 9), (UB, 15), (UB, 21), (UB, 43), (UB, 46), (UB, 49), (UB, 60), (UB, 61), (UB, 79), (UB, 80), (UB, 81), (UB, 82),(UB, 83), (UB, 83), (UB, 89), (UB, 89), (UB, 90), (UB, 105), (UB, 106), (UB, 125), (UB, 144), (UB, 159), (UB, 162), (UB, 170), (UB, 171), (UB, 171), (UB, 175), (UB, 188), (UB, 190), (UB, 193), (UB, 214), (UB, 226),(UB, 230), (UB, 268), (UB, 269), (UB, 270),(UB, 271), (UB, 272), (UB, 280),(UB, 281),(UB, 281),(UB, 293),(UB, 309), (UB, 310),(UB, 342),(UB, 342)

2. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

1983 yılında yayımladığı ilk romanı *Sevgili Arsız Ölüm*'den bugüne dek sekiz roman, bir senaryo, bir anı-öykü, bir de deneme yazan Latife Tekin, gelenekle yeniye eserlerinde başarıyla bir araya getirmiştir.

Tekin, günümüz Türk edebiyatının değerleri yazarları arasındadır. Çalışmamızın konusu olan isim cümlelerini onun sekiz romanında incelememizde, romanlarında zengin söyleyiş özelliklerini, farklı cümle yapılarını yakalamamız etkili olmuştur.

Romanlarda geçen isim cümleleri, 17 ana başlık ve 50 alt başlıkta toplanmıştır. Tasinifte Cengiz Alyılmaz'ın *Orhun Yazıtlarının Söz Dizimi* adlı doktora tezinden yararlanılmıştır.

Sekiz romanda toplam 2701 isim cümlesi fişlendi. Bu cümlelerden 659 cümle devrik cümle, 448 cümle bildirme ekinin düştüğü isim cümlesi, 415 cümle Yokluk şekilleriyle kurulan isim cümlesi, 364 cümle yüklemi “var” + ek-fiil ile kurulan isim cümlesi, 276 cümle yüklem isim unsuru düşmüş sıfat olduğu isim cümlesi, 257 cümle yok+ek-fiil ile kurulan isim cümlesi olması önemli bir sonuçtur.

Devrik cümle ve bildirme ekinin düştüğü isim cümlelerinden sonra en çok kullanılan isim cümlesi, yokluk şekilleriyle kurulan isim cümlesidir.

Yüklem isim tamlaması olduğu isim cümlesi sayısı 125'tir. Yüklem, isim unsuru düşmüş sıfat olduğu isim cümlesi 276 iken, sıfat olduğu isim cümlesi sayısı 140'tır. Yüklem zamir olduğu 41 cümle tespit edildi.

Tablolardan da görüldüğü üzere isim cümleleri zaman ve şahıs olarak da incelendi. Romanlarda, zaman olarak en çok geniş zaman, şahıs olarak da 3. teklik şahıs tespit edildi. Yalnızca 12 cümle yüklemi şart kipiyle çekimlenmiş isim cümlesidir.

Romanlarda **-İş** isim-fiil + isim+ ek-fiil ile kurulan isim cümlesi kullanılmamıştır. **Gibi** edatının dışında başka bir edat da yüklem olmamıştır.

Sıfatların fazla sayıda oluşunu, yazarın gözleme yeteneğine, olayı veya durumu canlı tutma isteğine bağlayabiliriz.

İsim cümleleri olaydan çok, durumu dile getirilmek istendiğinde tercih edilir. Bu duruma paralel olarak Tekin'in romanlarında da çoğunlukla bir olay etrafında zenginleştirilmiş durumlara rastlanmaktadır. Yazarın romanlarında en çok geniş zaman kullanmasında, geniş zamanın ânı ve geleceği kapsayan bir zaman olması etkilidir, diyebiliriz.

2.1.TABLolar

2.1.1. YÜKLEMİN ÖZEL VE CİNS AD OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ TABLOSU

YÜKLEMİN ÖZEL AD OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ		YÜKLEMİN CİNS AD OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ	ZAMAN			ŞAHIS				
Yüklemi yer adı olan isim cümleleri	Yüklemi kişi adı olan isim cümleleri	Cins ad+ ek fiil ile kurulan isim cümleleri	Anlatılan geçmiş	Geniş	Bilinen geçmiş	1. Teklik	2. Teklik	3. Teklik	1. Çoğul	
Aİ	1	5	1	4	1			6		
BK		11		4	10			14		
BKÇM		1			2			2		
GD		3	1	1	2			4		
M	3	2	13	4	11	3	5	2	8	3
OÖY	1		9	1	2	7		1	8	1
SAÖ		1	7	1	6	1	4		4	
UB			11	6	3	2			10	1

2.1.2. YÜKLEMİN SIFAT OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ TABLOSU

YÜKLEMİN SIFAT OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ	Aİ	BK	BKÇM	GD	M	OÖY	SAÖ	UB
Niteleme sıfatı + İsim + Ek fiil ile kurulan isim cümleleri	1	7	1	7	9	4	6	4
Niteleme sıfatı + belirsizlik sıfat + isim + Ek fiil ile kurulan isim cümleleri	4	30	2	11	6	11	2	10
Asıl sayı sıfatı + isim + ek fiil ile kurulan isim cümleleri		2			1	1		1
Sıra sayı sıfatı + isim + ek fiil ile kurulan isim cümleleri		1	1	1	1		1	1
İşaret sıfatı + isim + ek fiil ile kurulan isim cümleleri								1
Belirsizlik sıfatı + isim + ek fiil ile kurulan isim cümleleri		1	1	2	1	3		2
Belirsizlik sıfatı + Niteleme sıfatı + isim + ek fiil ile kurulan isim cümleleri		1						
Niteleme sıfatı + Sayı sıfatı + isim + ek fiil ile kurulan isim cümleleri				1				
Soru sıfatı + İsim + ek fiil ile kurulan isim cümleleri						1		

2.1.2.1.

		ZAMAN				ŞAHIS					
		Bilinen Geçmiş	Şart	Geniş	Anlatılan Geçmiş	1. Teklik	2. Teklik	3. Teklik	1. Çoğul	2. Çoğul	3. Çoğul
Aİ	5	1	1	2	1			4	1		
BK	42	34		8		2		40			
BKÇM	5	5				1		4			
GD	22	16		3	3	1	2	17	1		1
M	18	6		9	3	2	1	13	1	1	
OÖY	20			6	14	2	1	14	1		2
SAÖ	9	7		1	1	4	1	4			
UB	19	7		10	2	3	1	13	1		1

2.1.3. YÜKLEMİN ZAMİR OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ TABLOSU

				ZAMAN			ŞAHIS				
	Yüklem kişi zamiri olduğu cümle	Yüklem işaret zamiri olduğu cümle	Yüklem belirsizlik zamiri olduğu cümle	Bilinen geçmiş zaman	Geniş	Şart	1. Tekli k	2. Tekli k	3. Tekli k	1. Çoğul	2. Çoğul
Aİ	2			2						2	
BK	1	7		4	4				8		
BKÇM	1	1		2					1		
GD	1	4		3	2		1		2	2	
M	4	4	3	6	3	2	1	4	5	1	
OÖY		4	2	3	3				6		
SAÖ	1	1		1	1				2		
UB	3	2	1	1	5			1	2		3

2.1.4. YÜKLEMİN İSİM UNSURU DÜŞMÜŞ SIFAT OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ TABLOSU

YÜKLEMİN İSİM UNSURU DÜŞMÜŞ SIFAT OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ	AI	BK	BKÇM	GD	M	OÖY	SAÖ	UB
Birleşik yapıdaki sıfat + 0 + ek fiil ile kurulan isim cümleleri		1	1					1
-sIz yapım ekiyle yapılmış olan sıfat + 0 + ek fiil ile kurulmuş olan isim cümleleri	3	7		5	4	2		
- II yapım ekiyle yapılmış sıfat + 0 + ek fiil ile kurulmuş olan isim cümleleri	3	14	4	12	14	12	2	14
Belirsizlik sıfatı + 0 + ek fiil ile kurulan isim cümleleri							1	
Sayı sıfatı + 0 + ek fiil kurulan isim cümleleri		1					1	
Niteleme sıfatı+ 0 + ek fiil kurulan isim cümleleri	12	59	5	19	31	21	5	22

2.1.4.1.

		ZAMAN			ŞAHIS					
		Bilinen Geçmiş	Geniş	Anlatılan Geçmiş	1. Teklik	2. Teklik	3. Teklik	1. Çoğul	2. Çoğul	3. Çoğul
Aİ	18	9	8	1	2	2	10	4		
BK	82	60	22				82			
BKÇM	10	9	1		1		7			2
GD	36	20	13	3	10	2	20			4
M	49	23	22	4	8	7	29	1		4
OÖY	35	17	15	3	4	3	24	1		3
SAÖ	9	4	4	1	3		6			
UB	37	6	27	4	5	2	23	3	3	1

2.1.5. YÜKLEMİN BELİRTİLİ İSİM TAMLAMASI OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ TABLOSU

YÜKLEMİN BELİRTİLİ İSİM TAMLAMASI OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ	Aİ	BK	BKÇM	GD	M	OÖY	SAÖ	UB
Belirten isim + Belirten eki + Belirtilen isim + Belirtilen eki + Ek fiil ile kurulan isim cümleleri	1	2	1	5	7	1	2	2
Belirten isim + Belirten eki + Sıfat + Belirtilen isim + Belirtilen eki + Ek fiil ile kurulan isim cümleleri		1		5	1	1	2	1
Belirten isim + Belirten isim + Belirten eki + Belirtilen isim + Belirtilen eki + Ek fiil ile kurulan isim cümleleri				1	2			
Sıfat + Belirten isim + Belirten eki + Belirtilen isim + Belirtilen eki + Ek fiil ile kurulan isim cümleleri	1	2	1	2	2	2		3
Belirten isim + Belirten eki + Belirten isim + Belirten eki + Belirtilen isim + Belirtilen eki + Ek fiil ile kurulan isim cümleleri					1			
0 + Belirtilen isim + Belirtilen eki + Ek fiil ile kurulan isim cümleleri	3	1	1	1	1 0	2	1	
Sıfat + Belirten isim+ Belirten eki + Sıfat + Belirten isim + Belirten eki + Ek fiil ile kurulan isim cümleleri				1				
Belirten isim + Belirten eki + Sıfat + Belirten isim + Belirten eki + Ek fiil ile kurulan isim cümleleri				1				
Özel isim + Belirten eki + Belirten isim + Belirten eki + Belirtilen isim + Belirtilen eki + Ek fiil ile kurulan isim cümleleri				1				

2.1.5.1

		ZAMAN			ŞAHIS					
		Bilinen Geçmiş	Geniş	Anlatılan Geçmiş	1. Teklik	2. Teklik	3. Teklik	1. Çoğul	2. Çoğul	3. Çoğul
AI	5	2	3				3	2		
BK	6	3	3		1		4			1
BKÇM	3	1	2			1	1	1		
GD	17	12	4	1	2	2	9	2		2
M	23	14	8	1	8	2	11	1		1
OÖY	6	2	3	1	2		3			1
SAÖ	5		4	1	3		2			
UB	6		4	2	1	1	3	1		

2.1.6. YÜKLEMİN BELİRTİSİZ İSİM TAMLAMASI OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ TABLOSU

YÜKLEMİN BELİRTİSİZ İSİM TAMLAMASI OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ	Aİ	BK	BKÇM	GD	M	OÖY	SAÖ	UB
Belirten isim + belirtilen isim + belirten eki + ek fiil ile kurulan isim cümleleri		3	1	2	20			5
Sıfat + belirten isim + belirtilen isim + belirtilen eki + ek fiil ile kurulan isim cümleleri		2	1	1	4	2		1
İsim fiil + belirtilen isim + belirtilen eki + ek fiil ile kurulan isim cümleleri		4	1		2			
Özel isim ++ belirtilen isim + belirten eki + ek fiil ile kurulan isim cümleleri					1			

2.1.6.1.

		ZAMAN			ŞAHIS					
		Bilinen Geçmiş	Geniş	Anlatılan Geçmiş	1. Teklik	2. Teklik	3. Teklik	1. Çoğul	2. Çoğul	3. Çoğul
Aİ										
BK	9	4	5		1		8			
BKÇM	3	3					3			
GD	3	1	1	1		1	2			
M	27	10	15	2	9	3	11	4		
OÖY	2		2				1	1		
SAÖ										
UB	6	1	3	2			4	1		1

2.1.7.SORU ŞEKLİNDEKİ İSİM CÜMLELERİ TABLOSU

SORU ŞEKLİNDEKİ İSİM CÜMLELERİ	Aİ	BK	BKÇM	GD	M	OÖY	SAÖ	UB
Soru zarfı + ek fiil ile kurulan isim cümleleri				1			1	
Soru zamiri + ek fiil ile kurulan isim cümleleri	1	1			5	3	1	3
İsim + ek fiil + “mı” soru edatı ile kurulan isim cümleleri	24	7	2	3	26	21	1	26

2.1.7.1.

		ZAMAN			ŞAHIS				
		Bilinen Geçmiş	Geniş	Anlatılan Geçmiş	1. Tekil	2. Tekil	3. Tekil	1. Çoğul	2. Çoğul
Aİ	25	1	23	1		2	21	2	
BK	8	5	3				7	1	
BKÇM	2		2				2		
GD	4	2	2		1	1	1	1	
M	31	3	24	4		3	28		
OÖY	24	4	20		1	5	18		1
SAÖ	3		2	1			2		1
UB	29	4	24	1		2	27		

**2.1.8. YÜKLEMİN SIFAT-FİİL VE İSİM-FİİL OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ
TABLOSU**

YÜKLEMİN SIFAT-FİİL VE İSİM-FİİL OLDUĞU İSİM CÜMLELERİ	Aİ	BK	BKÇM	GD	M	OÖY	SAÖ	UB
Sıfat-fiil + isim + ek fiil ile kurulan isim cümleleri	1	11	2	3	1	2		5
İsim-fiillerle kurulan isim cümleleri		5	3	9	2	1		

2.1.8.1.

		ZAMAN				ŞAHIS				
		Bilinen Geçmiş	Geniş	Anlatılan Geçmiş	1. Teklik	2. Teklik	3. Teklik	1. Çoğul	2. Çoğul	3. Çoğul
Aİ	1		1			1				
BK	16	14	2				14	1		1
BKÇM	5	3	2				5			
GD	12	8	4				10	2		
M	3		2	1	1		2			
OÖY	3	1	2				3			
SAÖ										
UB	5	1	2	2			2	2		1

2.1.9. YÜKLEMİ “VAR” + EK-FİİL İLE KURULAN İSİM CÜMLELERİ TABLOSU

		ZAMAN				ŞAHIS					
		Bilinen Geçmiş	Şart	Geniş	Anlatılan Geçmiş	1. Teklik	2. Teklik	3. Teklik	1. Çoğul	2. Çoğul	3. Çoğul
Aİ	34	3		31				34			
BK	48	40		8				48			
BKÇM	12	12						12			
GD	15	7		5	3			15			
M	110	12	2	88	8	1		109			
OÖY	44	12		32				44			
SAÖ	17	3		13	1		2	15			
UB	84	5		74	5			84			

**2.1.10. YÜKLEMİN EDAT + EK-FİİL İLE KURULDUĞU İSİM CÜMLELERİ
TABLOSU**

		ZAMAN				ŞAHIS					
		Bilinen Geçmiş	Şart	Geniş	Anlatılan Geçmiş	1. Tekil	2. Tekil	3. Tekil	1. Çoğul	2. Çoğul	3. Çoğul
Aİ	2			2					2		
BK											
BKÇM	1	1						1			
GD	4	3		1		1		3			
M	5	2		2	1		2	3			
OÖY	1		1						1		
SAÖ											
UB	4	4						2	1		1

2.1.11. BİLDİRME EKİNİN DÜŞTÜĞÜ İSİM CÜMLELERİ TABLOSU

	Aİ	BK	BKÇM	GD	M	OÖY	SAÖ	UB
BİLDİRME EKİNİN DÜŞTÜĞÜ İSİM CÜMLELERİ	110	15	3	31	114	19	41	115

2.1.12. ÇOK YÜKLEMLİ CÜMLELER TABLOSU

	Aİ	BK	BKÇM	GD	M	OÖY	SAÖ	UB
ÇOK YÜKLEMLİ CÜMLELER	3	15	6	13	36	21	16	10

2.1.13. DEVRİK CÜMLELER TABLOSU

		ZAMAN				ŞAHIS					
		Bilinen Geçmiş	Şart	Geniş	Anlatılan Geçmiş	1. Tekil	2. Tekil	3. Tekil	1. Çoğul	2. Çoğul	3. Çoğul
Aİ	25	5		20		1	1	21	2		
BK	23	13		10		3		16	1		3
BKÇM	2	1		1				2			
GD	61	30	1	27	3	6	6	45	1	1	2
M	281	88		167	26	12	11	242	4	6	6
OÖY	95	44		47	4	6	1	83	3		2
SAÖ	29	5		22	2	1	3	25		1	
UB	143	17		113	13	8	4	121	7	3	

2.1.14. YOKLUK ŞEKİLLERİYLE KURULMUŞ İSİM CÜMLELERİ TABLOSU

2.1.14.1. “YOK”+ EK- FİİL İLE KURULAN İSİM CÜMLELERİ TABLOSU

		ZAMAN				ŞAHIS	
		Bilinen Geçmiş	Şart	Geniş	Anlatılan Geçmiş	1. Teklik	3. Teklik
Aİ	36	4		32			36
BK	14	13		1			14
BKÇM	1	1		1			1
GD	12	4	1	7			12
M	94	7	4	79	4	2	92
OÖY	32	7		25			32
SAÖ	7	1		6			7
UB	61	9		52			61

2.1.14.2. “DEĞİL” + EK- FİİL İLE KURULAN İSİM CÜMLELERİ TABLOSU

		ZAMAN			ŞAHIS					
		Bilinen Geçmiş	Geniş	Anlatılan Geçmiş	1. Tekil	2. Tekil	3. Tekil	1. Çoğul	2. Çoğul	3. Çoğul
Aİ	30	1	29				27	3		
BK	6	2	4				4	1	1	
BKÇM	2	2								2
GD	14		13	1	3		11			
M	40	3	36	1	8	6	23	1		2
OÖY	13	2	11				12	1		
SAÖ	5	1	4		1	1	2			1
UB	48	2	45	1	5	2	39	1	1	

KAYNAKLAR

- AKSAN, Doğan (2007), *Her Yöniyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*, Ankara: TDK Yayınları.
- AKSAN, Doğan (1982), *Dilbilim Seçkisi (Günümüz Dilbilimiyle İlgili Yazılardan Çeviriler)*, Ankara: TDK Yayınları.
- ALATLI, Alev (2002), *Aydın Despotizmi*, İstanbul: Alfa Yayıncılık.
- ALYILMAZ, Cengiz, (1994), *Orhun Yazıtlarının Sözdizimi*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Danışman: Efrasiyap GEMALMAZ, Erzurum
- AĞCA, Ferruh (2010), *Budist Türk Çevresi Metinlerinde Olumsuzluk Ve Yokluk Şekilleri*, Ankara: TKAE.
- ANDAÇ, Feridun (2002), “*Latife Tekin ile Ormanda Ölüm Yokmuş Üzerine*”, Varlık Dergisi, Sayı: 1132.
- ATEŞ, Toktamış (1985), *Latife Tekin’le Gelenler, Latife Tekin’den Kalacak Olanlar*”, Varlık Dergisi, Sayı:933.
- ATİK, Şerefnur (2012), *Türk Edebiyatında Postmodernist Süreç ve Latife Tekin*, İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- BALIK, Macit (2011), *Latife Tekin’in Romancılığı*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Danışman: Ramazan KAPLAN, Ankara
- BANGUOĞLU, Tahsin (2007), *Türkçenin Grameri*, Ankara: TDK Yayınları.
- BELGE, Murat (1984), “*Sevgili Arsız Ölüm*”, Milliyet Sanat, sy:27.
- BÖREKÇİ, Muhsine (2001), “*Türkçe Öğretimi Bakımından Dil Bilgisi Terimi ve Kavram Olarak Olumluluk-Olumsuzluk*”, TDAY-Belleten 2003, TDK Yayınları: Ankara, s. 45-61.
- CHOMSKY, Noam (2001), *Dil ve Zihin*, İstanbul: Ayraç Yayınları.
- ERGİN, Muharrem (2004), *Edebiyat ve Eğitim Fakültelerinin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri İçin Türk Dil Bilgisi*, Ankara: Bayrak Basım Yayın Tanıtım.
- FİDAN, Fatmatüz Zehra “*Latife Tekin’in Yapıtları Üzerine Feminist Bir Okuma: Yoksulluk, toplumsal dışlanma ve dil*”, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler

Enstitüsü Sosyoloji Bölümü Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Ayşe Durakbaşı.

GÖKNEL, Yüksek (1974), *Modern Türkçe Dilbilgisi*, İzmir: Esen Kitap ve Kırtasiye Evi.

GÜLENSOY, Tuncer (2000), *Türkçe El Kitabı*, Ankara: Akçağ Yayınları.

GÜMELİ, Turgay (2006) “ *Orhan Kemal’in Gurbat Kuşları ve Latife Tekin’in Sevgili Arsız Ölüm romanlarında Köyden Kente Göç ve Yoksulluk*”, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Karşılaştırmalı Edebiyat Yüksek Lisans programı, Danışman: Yrd.Doç.Dr. Ayşe Melda Üner

KABAKLI, Ahmet (1997), “*Latife Tekin*”, Türk Edebiyatı, C. 5, İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, s. 940-955.

KARAHAN, Leyla (2004), *Türkçede Söz Dizimi - Cümle Tahlilleri*, Ankara: Akçağ Yayınları.

KORKMAZ, Zeynep (2007), *Grammer Terimleri Sözlüğü*, Ankara: TDK Yayınları.

ÖZER, Pelin (2002), “*Latife Tekin: Sözcükler Üzerinden Değil, Kendi Ürpermelerimizi Dinleyerek Keşfedebiliriz Hayatta Kimi Şeyleri*”, *Adam Sanat*, 199, Ağustos, s. 14-20.

ÖZER, Pelin (2004), “*Latife Tekin, Umutma Bahçesi*”, *Varlık*, 1167, Varlık Kitap Eki, 1, Aralık, s.6-7.

ÖZER, Pelin (2005), *Latife Tekin Kitabı*, İstanbul: Everest Yayınları.

Tanzimattan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi (2010) , “ *Latife Tekin Maddesi* ”
2.Cilt, İstanbul: YKY Yayınları

TEKİN, Latife (2003), *Aşk İşaretleri*, İstanbul: Everest Yayınları

TEKİN, Latife (2011), *Buzdan Kılıçlar*, İstanbul: Everest Yayınları

TEKİN, Latife (2003), *Ormanda Ölüm Yokmuş*, İstanbul: Everest Yayınları

TEKİN, Latife (2004), *Gece Dersleri*, İstanbul: Everest Yayınları

TEKİN, Latife (2010), *Umutma Bahçesi*, İstanbul: Everest Yayınları

TEKİN, Latife (2006), *Muınar*, İstanbul: Everest Yayınları

TEKİN, Latife (2010), *Berci Kristin Çöp Masalları*, İstanbul: Everest Yayınları

TEKİN, Latife (2010), *Sevgili Arsız Ölüm*, İstanbul: Everest Yayınları

TEKİN, Latife (1995), *Gecekondu.*, Cumhuriyet Kitap, 13 Temmuz, s. 37.

- TEKİN, Latife (1997), *Gümüşlük Akademisi*, İstanbul: Metis Yayınları.
- TEKİN, Latife (2009), *Rüyalar ve Uyanışlar Defteri*, İstanbul: Doğan Kitap.
- TURGUT, Canan Öktemgil (2002), *Ormanda Ölüm Yokmuş: Birlikte İkilik Rüyası, Varlık*, 1143, Aralık, s. 69-77.
- TURGUT, Canan Öktemgil (2003), *Latife Tekin'in Yapıtlarında Büyülü Gerçekçilik*, Ankara: Bilkent Üniversitesi, Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Edebiyatı Bölümü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- ÜSTÜNOVA, Kerime (2002), *Dil Yazıları*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- VARDAR, Berke (1998), *Dilbilimin Temel Kavram ve İlkeleri*, İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları
- VARDAR, Berke (1999), *XX. Yüzyıl Dilbilimi*, İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları
- VARDAR, Berke (2001), *Dilbilimden Yaşama:Yapısahıcılık*, İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları